

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Katedra divadelních, filmových a mediálních studií

**ROZBOR MINIDOKUMENTŮ *FILMY O FILMU* ČESKÝCH
DISTRIBUČNÍCH FILMŮ Z LET 2005-2009**

Analysis of short „Making of“ documentaries of Czech
distribution films made between 2005 and 2009

(Bakalářská diplomová práce)

JAN JENDŘEJEK

(Teorie a dějiny dramatických umění, bakalářské studium)

Vedoucí práce:
Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D.

Olomouc 2011

Děkuji Mgr. Luboši Ptáčkovi, Ph. D. za jeho cenné rady při psaní této práce a především za trpělivé vedení. Lucii Klevarové děkuji za důležitou podporu, Romaně Veselé za lekci v editorství a Veronice Zýkové.

Prohlašuji tímto, že jsem vypracoval bakalářskou práci samostatně a uvedl jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci, dne

OBSAH

1. ÚVOD	4
1.1. Základní kritéria.....	6
2. ČESKÉ FILMY Z LET 2005-2009	7
2.1. Základní údaje.....	7
2.2. Rozpis filmů.....	8
2.3. Cesty k filmu o filmu.....	8
2.4. Tabulky.....	12
3. ZÁKLADNÍ MODEL	18
3.1. Skladba.....	18
3.2. Vizuální podoba.....	21
3.3. Obsahová náplň.....	23
3.4. Výsledné schéma.....	27
3.5. Analýza vybraných filmů o filmu.....	28
3.5.1. Román pro ženy.....	30
3.5.2. Tajnosti.....	33
3.5.3. Proměny.....	35
4. SPECIFICKÉ PŘÍSTUPY	39
4.1. Souznění s hlavním filmem.....	39
4.1.1. Příběhy obyčejného šílenství.....	39
4.1.2. O rodičích a dětech.....	41
4.1.3. T.M.A.....	43
4.2. V hlavní roli režisér.....	44
4.2.1. Dopisy z realizace.....	44
4.2.2. Pohádat se o štěstí.....	46
4.2.3. Hezké chvíle paní Věry.....	47
4.3. Další specifické filmy o filmu.....	48
5. ZÁVĚR	50
6. ANOTACE	53
7. SUMMARY	54
8. LITERATURA A PRAMENY	55
8.1. Literatura.....	55
8.2. Prameny.....	57
9. PŘÍLOHY	61
9.1. Ukázka emailu produkčním společností.....	61
9.2. Tisková zpráva k vydání DVD k filmu Karamazovi.....	62

1. ÚVOD

„Musíme si uvědomit, že to, co jsme si zvykli nazývat bonusem, je ve skutečnosti odpad z natáčení, který je ve střížně prohlášen za nepoužitelný a do filmu není zařazen.“

Petr Zelenka¹

V roce 1995 přichází po tuhých firemních bojích na světlo světa první DVD disc.² Tento zrod nového média má za následek revoluci ve filmovém průmyslu. Divák již není odkázán pouze na kino-zážitek a nekvalitní, častým hraním ničící se VHS projekci. Přichází DVD s kvalitním obrazem, volitelným vícekanálovým zvukem a je také vyzbrojené bonusovou výbavou. Prvním středoevropským filmem, který vyšel na DVD je podle Aleše Danielise³ český film *Kolja* režiséra Jana Svěráka.⁴ Největší vlna poptávky a nabídky proběhla v České republice v rozmezí let 2002 – 2003⁵. Na těchto DVD v jejich bonusových výbavách začaly vycházet také *filmy o filmu*, které do té doby nebyly často k vidění a jen sporadicky se ukazovaly na obrazovce České televize.

Nová možnost „uskladnění“ nastolila větší zájem producentů, *film o filmu* vzniká téměř ke každému novému snímku.⁶ Tento druh dokumentu k nám přišel ze zahraničí, kde byl označován jako „making of“, popřípadě „behind the scenes“. Vyrábí ho (povětšinou) produkční společnost společně s natáčením celovečerního filmu a občas je označován značkou EPK (electronic press kit)⁷. V nynějších

¹ ARONOVÁ, Alice. 2008. *Karamazovi vychází na DVD* [online, cit. 12. 1. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.karamazovi.cz>>. Tisková zpráva je součástí této práce jako příloha 9.2

² Více o této problematice například zde: *Historie DVD* [online, cit. 18. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2003/xkrajic1.htm>>.

³ ředitele filmové distribuční společnosti Bontonfilm a.s.

⁴ *Rozmarná léta českého filmu: Rok 1996* (Petr Vachler, Jan Stehlík, 2011). [online, cit. 18. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10267861763-rozmarna-leta-ceskeho-filmu/21056226507/obsah/147433-nastup-dvd/>>.

⁵ Dle statistik společnosti DVD Group. Cz [online, cit. 18. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.dvdgroupcz.com/>>

⁶ Česká televize točí v současné době také *filmy o filmu* k většině seriálů, které vznikly v jejich produkci. Ty se již nejmenují *filmy o filmu*, ale *filmy o seriálu*. Vzhledem k cílům této práce se jím nebudeme více věnovat. Pro představu - jedním z prvních pokusů na tomto poli byl *Film o seriálu Nemocnice na kraji města po dvaceti letech* a poslední zatím natočený je *Film o seriálu Znamení koně*.

⁷ Making-of. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online, cit. 18. 04. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Making-of>>.

dobách, kdy DVD k filmům vychází v několika verzích, se *filmy o filmu* dodělávají i k těm, ke kterým původně nevznikly (například k filmu *Jízda* Jana Svěráka).

Cílem této diplomové práce je poukázat na způsob, jakým jsou točeny *filmy o filmu* v českém prostředí. Práce by měla zodpovědět jak otázku kvantity, neboli kolik českých *filmů o filmu* bylo natočeno, tak i otázku kvality. Práce se nezabývá všemi u nás vzniklými *filmy o filmu*, ale určitým obdobím, které je vymezeno v základních kritériích. Jedním z cílů práce je vznik základního modelu, podle kterého se (nevědomky) řídí většina filmařů, kteří *filmy o filmu* točí. Tento model vznikne na základě zhlédnutí podobných typů *filmů o filmu*. Vybrané odlišnosti od základního modelu budou specifikovány ve čtvrté kapitole. V neposlední řadě se tato práce snaží vyvrátit citát režiséra Petra Zelenky (který ji uvozuje) a dokázat, že *film o filmu* není pouhým odpadem z natáčení, ale svébytnou uměleckou formou.

Filmy o filmu považují za velmi opomíjenou součást české kinematografie. Neprávem. I v této části kinematografie můžeme nalézt kvalitní „filmařinu“. Někteří z tvůrců jsou po natočení několika *filmů o filmu* „rekrutováni“ k celovečerním filmům ať už dokumentárním (např. Erika Hníková, Linda Jablonská), nebo hraným (např. Jitka Rudolfová).⁸ Tématu není u nás ani v zahraničí věnována takřka žádná pozornost. V českém prostředí se podobnému tématu věnuje pouze Mgr. Pavel Skopal, Ph.D.. Ve svých článcích pro časopis *Illuminace* „Staré a Nové. Dějiny DVD jako dějiny diferenciací“⁹ a „Staré filmy, nové příběhy. Kontextualizace a kulturní zprostředkování hollywoodských filmů na DVD“¹⁰ se věnuje pouze DVD struktuře hollywoodských filmů.¹¹

⁸ Tvůrcem *filmů o filmu* občas bývá také samotný producent hlavního filmu jako Milošlav Šmíd majer u *Filmu o filmu Na půdě aneb Kdo má dnes narozeniny*, nebo Radim Procházka u *Filmu o filmu Pravidla lži*. Česká televize nechává k některým filmům, které spoluprodukuje natočit *film o filmu* své dramaturgy – například Martin Novosad z České televize Ostrava natočil *Film o filmu Sametoví vrazi*.

⁹ SKOPAL, Pavel. Staré a Nové. Dějiny DVD jako dějiny diferenciací. *Illuminace*, 2006, č. 4, s. 105-124. ISSN 0862-397X.

¹⁰ SKOPAL, Pavel. Staré filmy, nové příběhy. Kontextualizace a kulturní zprostředkování hollywoodských filmů na DVD. *Illuminace*, 2005, č. 3, s. 105-126. ISSN 0862-397X.

¹¹ Nebo také ve své disertační práci: SKOPAL, Pavel. *"The (Hollywood) Adventure Continues on DVD": Praktiky diferenciací a diskursivního rámování hollywoodských filmů na DVD trhu*. Disertační práce. Filozofická fakulta Ústav filmu a audiovizuální kultury Brno. Brno: Masarykova univerzita, 1919.

Pro potřeby práce bylo využíváno převážně přehledových tiskovin z Národního filmového archivu (*Filmová ročenka, Filmový přehled*) a jednotlivých *filmů o filmu*.

1.1. Základní kritéria

Tyto kritéria jsou určena k výběru filmů, u kterých se bude analyzovat *film o filmu* (pokud k němu byl natočen):

- 1) film musel být uveden v české kino-distribuci v období 1. 1. 2005 až 31. 12. 2009
- 2) v daném období se jednalo o jeho distribuční premiéru
- 3) jedná se o celovečerní (od 1 800 metrů výše / cca 63 min) film, hraný, nebo animovaný
- 4) film je považován za český, když byl financován převážně českými společnostmi (v případě koprodukcí)

Na základě těchto kritérií vznikne seznam filmů rozdělených dle roků premiéry do samostatných tabulek, které budou součástí druhé kapitoly této práce. Do tabulek se budou doplňovat data z *Filmové ročenky, Filmového přehledu*, statistik Unie filmových distributorů, v případě nutnosti z jiných doložených zdrojů. Tento seznam bude výchozím materiálem pro hledání *filmů o filmu* k daným filmům. Jelikož není povinností výrobce filmu, aby *film o filmu* vznikl, bude nutné při nemožnosti jej dohledat oslovit výrobce s dotazem ohledně jeho vzniku. Této a celkové problematice rešerše *filmů o filmu* se věnuje třetí podkapitola druhé kapitoly této práce.

Tato práce obsahuje několik tabulek a obrázků. Ty jsou umístěny přímo v textu tak, aby dokládaly dané tvrzení. Aby byla zachována grafická jednota práce, změnil jsem předepsanou velikost řádku. Ten tedy neobsahuje požadovaných 60 znaků, ale více. Tabulky a obrázky by jinak nebylo možno vložit a jednota práce by byla narušena.

2. ČESKÉ FILMY Z LET 2005-2009

V první části této kapitoly jsou uvedeny základní údaje (datum premiéry, název filmu, jméno režiséra/režisérky, název produkční společnosti). Údaje jsou potřebné pro další části práce. V následujících tabulkách z jednotlivých roků jsou vybrány filmy, u kterých se budou analyzovat *filmy o filmu*. Způsob získávání *filmů o filmu* mapuje poslední podkapitola.

Cílem této kapitoly je vytvořit přehledný seznam *filmů o filmu* vzniklých k filmům (vybraným dle daných kritérií) z období 1. 1. 2005 – 31. 12. 2009.

2.1. Základní údaje

Základním pramenem pro vytvoření výsledného seznamu filmů jsou přehledy filmů uvedených v kinech v daném roce od společnosti Unie filmových distributorů - UFD. Ta tyto tabulky poskytuje široké veřejnosti (i zpětně) na svých internetových stránkách¹². Filmy jsou řazeny podle data premiéry, české premiéry jsou zřetelně odlišeny od ostatních (povětšinou jinou barvou, popřípadě užitím verzálek). Při podrobnějším studiu tohoto pramenu lze narazit na několik chyb (nepřesná data premiéry, neoznačené české filmy), které jsou dle mého názoru způsobeny velkým množstvím dat a nedostatečnou kontrolou.

K ověření údajů je použit měsíčník *Filmový přehled* spolu s *Filmovou ročenkou*. Oba zdroje vydává Národní filmový archiv v Praze, což v některých případech stále nezaručuje shodnost údajů. Mnohdy se data premiéry liší pramen od pramenu. Oba prameny obsahují také údaje o produkční společnosti u jednotlivých filmů, což je důležitá součást výsledné tabulky.

Určením třech hlavních pramenů, které jsou u nás považovány za nejdůvěryhodnější a nejspolehlivější, by se mělo zamezit nepravosti v určení správného data premiéry (což je důležité pro zařazení filmu do období daného touto prací). V případě neshodnosti dat si lze vypomoci dvěma dalšími zdroji:

- internetovými stránkami Českého filmového centra¹³
- internetovou Česko-Slovenskou filmovou databází¹⁴

¹² *Přehled filmů uvedených v roce...* [online]. [cit. 16. 1. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ufd.cz/clanky/prehled-filmu-uvadenych-v-kin-v-roce>>.

¹³ *České filmové centrum* [online]. [cit. 20. 1. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://filmcenter.cz/cz/hlavni-stranka>>.

Tyto zdroje jsou ale příliš nespolehlivé¹⁵, aby mohly hrát vůdčí roli v rozhodování. Proto jsou data v nich obsažená považována za podpůrná. Přihlíží se k nim pouze v krajních případech.

2.2. Rozpis filmů

Tabulky s filmy, řazené na konci této kapitoly, jsou rozděleny dle kalendářních roků a snímky v nich jsou řazené dle data distribuční premiéry. Sloupec první obsahuje datum premiéry (tj. určeno většinou shodou ve zdrojích). Druhý až sedmý sloupec obsahuje značku shodnosti data premiéry ve zdroji s datem obsaženým v prvním sloupci. Zdroje jsou řazené v následujícím pořadí UFD – Unie filmových distributorů, FP – Filmový přehled, FR - Filmová ročenka, CFC – České filmové centrum, CSFD – Česko-Slovenská filmová databáze. V případě rovnosti zdrojových dat s datem v prvním sloupci je vložena značka „●“ v případě nerovnosti je značka nahrazena datem zobrazeným ve zdroji. „N“ vyjadřuje absenci požadovaného data/filmu ve zdroji. Pod tabulku jsou napsány vyřazené filmy s odůvodněním. V dalším sloupci je distribuční název filmu, po kterém následuje jméno režiséra/režisérky. Sloupec FOF (*film o filmu*) shromažďuje údaje, zdali k danému filmu vznikl, či nevznikl *film o filmu*. Jednoduchým označením ano/ne se výsledek zaznamenává. U filmů označených „?“ nebylo možné zjistit/dohledat zdali film o filmu vznikl. V posledním sloupci je název společnosti, pro kterou byl film natočen.

2.3. Cesty k filmu o filmu

V předchozí podkapitole jsme za pomoci popsaných pravidel vybrali 112 celovečerních filmů, u kterých budeme hledat *film o filmu*. Český trh (nebo jakkoliv si to nazveme) je v tomto ohledu velmi nedůsledný. Neexistuje žádná databáze či společnost, která by shromažďovala informace, zdali *film o filmu* k danému filmu vznikl. Ke zjištění vzniku *filmu o filmu* bylo pro tuto práci vymezeno následující kvarteto kroků, které by měly vést ke kýžené odpovědi.

¹⁴ Česko-slovenská filmová databáze [online]. [cit. 20. 1. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.csfd.cz>>.

¹⁵ U filmových internetových databází je nespolehlivost určena fanouškovskou základnou, která jednotlivé snímky do databáze přidává, včetně všech náležitostí.

1) Filmová ročenka

Filmová ročenka vydávaná Národním filmovým archivem v Praze je jedinou ročenkou tohoto odvětví vydávanou v České republice. Do roku 2006 byla vydávána knižně, od roku 2007 již jen na CD-ROMu. Jedinečnost naneštěstí v tomto případě neznačí úplnost a správnost údajů v ní obsažených. Pravidla NFA pro získávání informací jsou následující: „*Při sestavování Filmové ročenky je užívána dotazníková metoda (oslovování právních subjektů z oblasti kinematografie) a rešeršní činnost (monitoring tisku, titulkové listiny, tiskové materiály, osobní konzultace s tvůrci, internet, projekce filmů)*.“¹⁶ To bohužel nezaručuje komplexnost informací, tudíž ve zdejších seznamech nikdy nebyly obsaženy všechny vzniklé *filmy o filmu*.

Ve *Filmových ročenkách* z let 2005-2009 je obsaženo pouhých devět *filmů o filmu*, což je velmi zarážející okolnost, jelikož NFA se snaží sestavovat seznamy všech audiovizuálních děl. *Filmové ročenky* z let 2008 a 2009 dokonce neobsahují jediný záznam o jakémkoliv *filmu o filmu*. V následující tabulce jsou zaznamenané *filmy o filmu* vypsány.

FILMOVÁ ROČENKA	
2005	- <i>Film o filmu Krev zmizelého</i> - <i>Film o filmu Román pro ženy</i> - <i>Film o filmu Skřítek</i>
2006	- <i>Film o filmu Experti</i> - <i>Film o filmu Fimfárum 2</i> - <i>Film o filmu Hezké chvíle bez záruky</i> - <i>Film o filmu Krása v nesnázích</i> - <i>Film o filmu Všechno nejlepší!</i>
2007	- <i>Film o filmu Tajnosti</i>

Pro úplnost je třeba dodat, že bylo ve *Filmových ročenkách* hledáno nejenom podle hesla „film o filmu“, ale také „jak se točil“ jelikož občas bývaly *filmy o filmu* takto nazývány.

¹⁶ *Filmová ročenka* [online]. [cit. 16. 1. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.nfa.cz/filmova-rocenka.html>>.

2) DVD

Jedná se o nejdůležitější zdroj. *Filmy o filmu* jsou většinou bonusovou výbavou originálních DVD. V posledních letech toto nepsané pravidlo přestává platit, jelikož DVD trh se velmi změnil. Distributoři/producenti vydávají více verzí DVD (ne samotných filmů, ale DVD edic). Bývá zvykem měnit strukturu DVD při prodeji v kamenných obchodech (za větší částky), v rámci „poštkové“ mánie v trafikách (malé částky, ale s proměnlivou kvantitou bonusů) a DVD určených pro půjčovny. V dřívějších letech, nebo v rámci snižování nákladů na výrobu, vycházela (a zřídka také vycházejí) DVD bez jakýchkoliv bonusů, tedy také bez *filmu o filmu*.

Příkladem budiž nabídka DVD edic film *Tobruk* (Václav Marhoul, 2008). Film lze zakoupit v rámci slev ve „válečné edici“ v trafikách za 99,- Kč bez bonusové výbavy, rovněž v edici prodávané v kamenných obchodech za 199,- Kč také bez bonusové výbavy (ta se kromě kvality obalu nijak neliší od předchozí levnější edice) a v poslední řadě „speciální edici“ 3 DVD s množstvím bonusů za 199,- Kč.¹⁷ Dalším příkladem je film *Kvaska* (Mirjam Landová, 2007), který je k dostání na DVD za 49,- Kč v poštkové edici bez bonusů a za 299,-Kč ve 2DVD edici, kde již bonusy nechybí. Mezi nimi také *film o filmu*.¹⁸

3) Online zhlédnutí

Zřídka kdy je možné zhlédnout *film o filmu* online na internetu. Tuto možnost poskytuje pouze Česká televize v rámci svého ivysílání¹⁹. Bohužel, ani zde nejsou obsaženy všechny *filmy o filmu* k filmům, které Česká televize koprodukovala (natož těch, nad kterými neměla žádnou záštitu).

4) Oslovení producenta/produkční společnosti

Jedině producent daného celovečerního filmu dokáže s maximální přesností říct, zdali k filmu byl nebo nebyl natočen *film o filmu*. V případě kladné

¹⁷ Ceny jsou čerpány z katalogu českého internetového prodejce Popron (www.popron.cz) ke dni 30.3.2011. Do výčtu edic nebyla započítána Blu-ray edice, k dostání za 499,- Kč.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ *i-vysílání* [online]. [cit. 30. 3. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>>.

odpovědi dokáže nasměrovat na správné místo, opačně u něj veškeré pátrání končí.

V příloze č. 9.1 této práce je k nahlédnutí oslovovací email i s odpovědí (sic zápornou) od produkční společnosti MAUR film Ltd. v zastoupení paní Aleny Vandasové. Cílem emailu bylo zjistit informace ohledně vzniku *filmu o filmu* k filmu *Jedné noci v jednom městě* (Jan Balej, 2007). Podobné emaily byly rozeslány producentům těch filmů, u kterých jsem nedokázal za pomoci předchozích tří kroků určit, zdali *film o filmu* vznikl.

Některé společnosti vydávají kvůli absenci bonusů na DVD dokonce tiskové zprávy, jako například První veřejnoprávní Čestmíra Kopeckého. Tisková zpráva, která je součástí této práce jako příloha č. 9.2, ozřejmovala absenci bonusů na DVD k filmu *Karamazovi* (Petr Zelenka, 2008)²⁰.

²⁰ Tisková zpráva a především prohlášení, které v ní má režisér Petr Zelenka je dáno do bizarního kontrastu, jelikož *Film o filmu Karamazovi* vznikl, i když čtenář usuzuje opačně.

2.4. Tabulky

	UFD	FP	FR	CFC	CSFD	Název filmu	Režie	FOF	Produkční společnost
6.1.	•	•	•	•	•	<i>Žralok v hlavě</i>	Maria Procházková	ano	Bionaut Films
13.1.	•	•	•	•	•	<i>Kameňák 3</i>	Zdeněk Troška	ano	S Pro Alfa Film
27.1.	•	•	•	•	•	<i>Sametoví vrazi</i>	Jiří Svoboda	ano	Česká televize
10.2.	•	•	•	•	•	<i>Kousek nebe</i>	Petr Nikolaev	?	Luxor
24.2.	•	•	•	•	•	<i>Příběhy obyčejného šílenství</i>	Petr Zelenka	ano	Negativ
10.3.	•	•	•	•	•	<i>Krev zmizelého</i>	Milan Cieslar	ano	Happy Celluloid
17.3.	•	•	•	15.3.	•	<i>Skřítek</i>	Tomáš Vorel	ano	Vorel Film
14.4.	•	•	•	•	•	<i>Román pro ženy</i>	Filip Renč	ano	Česká produkční 2000, IN Film Praha
19.4.	•	•	•	•	21.4.	<i>Sluneční stát</i>	Martin Šulík	ne	První veřejnoprávní
21.4.	•	•	•	•	•	<i>Velká voda</i>	Ivo Trajkov	ne	Castor Productions, Kaval Film, Artis 3, The World Circle Foundation
7.7.	•	•	•	•	•	<i>Blízko nebe</i>	Dan Svátek	ne	Holiday Films
15.9.	•	•	•	•	•	<i>Štěstí</i>	Bohdan Sláma	ano	Negativ
29.9.	•	•	•	•	•	<i>Doblba!</i>	Petr Vachler	ano	VAC – Vachler Art Copany
13.10.	•	•	•	•	•	<i>Hrubeš a Mareš jsou kamarádi do deště</i>	Vladimír Morávek	ano	První veřejnoprávní
17.10.	•	•	•	•	•	<i>Nebýt dnešní</i>	Petr Marek	ne	Unarfilm
3.11.	•	•	•	•	•	<i>Anděl Páně</i>	Jiří Strach	ne	Česká televize
3.11.	•	•	•	•	•	<i>Toyen</i>	Jan Němec	?	Jan Němec Film
17.11.	•	•	•	•	•	<i>Šílení</i>	Jan Švankmajer	ano	Athanor
1.12.	•	•	•	•	•	<i>Sklapni a zastřel mě!</i>	Steen Argo	ne	Storitel
8.12.	•	•	•	•	•	<i>Restart</i>	Julius Ševčík	ano	Axman Production

2005

VYLOUČENÉ FILMY:

Čapí film (Denisa Gramová, 2004) – krátký film, *Doom* (Andrzej Bartkowiak, 2005) – nedostačující koprodukce, *Kamenolom boží* (Břetislav Rychlík, 2005) – dokument, *Kletba bratří Grimmů* (The Brothers Grimm; Terry Gilliam, 2005) – nedostačující koprodukce, *Mechanika* (Jiří Macháček, 2002) – obnovená premiéra v Projektu 100, *Mír jejich duši* (Pavel Štingl, 2003) – experimentální dokument, *Oliver Twist* (Roman Polanski, 2005) – nedostačující koprodukce, *Pátrání po Ester* (Věra Chytilová, 2005) – dokument, *Vojtěch řečený sirotek* (Zdeněk Tyc, 1989) – obnovená premiéra v Projektu 100, *Vzpomínky a zapomínání* / obsahuje český dokument *Zloprověsné dítě* (Lucie Králová, 2002) – pásmo filmů, *Zdroj* (Martin Mareček, 2005) – dokument, *Zůstane to mezi námi* (Miro Šindelka, 2004) – slovenský film.

	UFD	FP	FR	CFC	CSTD	Název filmu	Režie	FOF	Produkční společnost
5.1.	•	26.1.	•	•	•	<i>Ještě žiju s věšákem, plácačkou a čepicí</i>	Pavel Göbl	ano	Endorfilm
12.1.	•	•	•	•	•	<i>Jak se krotí krokodýli</i>	Marie Poledňáková	ano	Bio Illusion
26.1.	•	•	•	•	•	<i>Panic je nanic</i>	Ivo Macharáček	ne	FC Pictures
9.2.	•	•	•	•	•	<i>Experti</i>	Karel Coma	ano	Česká produkce, Whisconti
23.2.	23.3.	•	•	•	•	<i>Fimfárum 2</i>	Vlasta Pospíšilová, Břetislav Pojar, Aurel Klimt, Jan Balej	ano	MAUR film
9.3.	•	•	•	•	•	<i>Raftáci</i>	Karel Janák	ano	Cinemanía
13.4.	•	•	•	•	•	<i>Indián a sestřička</i>	Dan Wlodarczyk	ano	Cineart TV Prague
20.4.	•	•	•	•	•	<i>Účastníci zájezdu</i>	Jiří Vejdělek	ne	IN Film Praha, Infinity Prague
1.6.	•	•	•	•	•	<i>Všechno nejlepší!</i>	Martin Kotík	ano	Major K International
31.8.	•	•	•	•	•	<i>Marta</i>	Marta Nováková	ne	Fresh Films
7.9.	•	•	•	5.9.	•	<i>Kráska v nesnázích</i>	Jan Hřebejk	ano	Total Help Art
21.9.	•	•	•	•	•	<i>Hezké chvílky bez záruky</i>	Věra Chytilová	ano	Negativ
28.9.	•	•	•	•	•	<i>Prachy dělají člověka</i>	Jan Kulhavý, Jiří Chlumský	?	Česká produkce
5.10.	•	•	•	N	•	<i>Mezi námi přáteli</i>	Vlado Štancel	ne	Český nezávislý film
12.10.	•	•	•	•	•	<i>Grandhotel</i>	David Ondříček	ano	Lucky Man Films
2.11.	•	•	•	•	•	<i>Ro©k podvratáků</i>	Karel Janák	ano	Mr. Film Production
30.11.	23.11	•	•	23.11.	23.11.	<i>Po hlavě do prdele</i>	Marcel Bystrůň	ano	Cyberdyne Technologie
30.11.	•	•	•	•	•	<i>Pravidla lži</i>	Robert Sedláček	ano	Produkce Radim Procházka
19.12.	•	21.12.	•	•	21.12.	<i>Obsluhoval jsem anglického krále</i>	Jiří Menzel	?	AQS

VYLOUČENÉ FILMY:

4 věci / pásmo krátkých filmů *Test, Motocyklení, Věci, Deník babičky Němcové* (Václav Švankmajer, Markéta Válková-Ekrtová, Marta Hrubá, Jan Gogola ml.), *Až přijde kocour* (Vojtěch Jasný, 1963) - obnovená premiéra v Projektu 100, *Báječná show* (Vladimír Mráz, 2002) - obnovená premiéra, *Bezesné noci* (David Čálek, Radim Špaček, 2004) - dokument, *Casino Royale* (Martin Campbell, 2006) – nedostatečná koprodukce, *Černý slzy* (Milan Cieslar, 2002) - obnovená premiéra, *Český fenomén: Taneční* (Bernard Šafařík, 2006) - dokument, *Čtyři kroky dvojpůlka* (Erika Hníková, 2000) – dokument, *Houslový rytíř* (Pavel Marek, 2006) - dokument, *Chačipe* (Miroslav Janek, 2005) – dokument, *Iné svety* (Marko Škop, 2006) – dokument, *Karneval zvířat* (Michaela Pavlátová, 2006) – krátký film, *Kráva* (Karel Kachyňa, 1993) - obnovená premiéra, *Kupředu levá, kupředu pravá* (Linda Jablonská, 2006) - dokument, *Malá pokušení* (Slobodanka Radun, 2006) – krátký film, *Městem chodí Mikuláš* (Karel Kachyňa, 1992) - obnovená premiéra, *O Ječmínkovi* (Milan Cieslar, 2003) - obnovená premiéra, *O dvě slabiky pozadu* (Katarina Šulajová, 2004) – slovenský film, *Prokletí* (Petr Orozovič, 2006) – dokument, *Půl čtvrté* (Tomáš Hodan, 2006) - dokument, *Sejdeme se v Eurocampu* (Erika Hníková, 2005) - dokument, *Taťka* (Jiří Vanýsek, 2003) - obnovená premiéra, *Tristan a Isolda* (Tristan + Isolde; Kevin Reynolds, 2006) – nedostačující koprodukce, *Udělení milosti se zamítá* (Jiří Svoboda, 2002) - obnovená premiéra, *Vetřelci v Coloradu* (Karel Janák, 2002) - obnovená premiéra, *Záviš - kníže pornofolku pod vlivem Griffithovy Intolerance a Tatiho Prázdnin pana Hulota aneb Vznik a zánik Československa (1918 - 1992)* (Karel Vachek, 2006) – dokument, *Zimní víla* (Kryštof Hanzlík, 1999) - obnovená premiéra.

	UFD	FP	FR	CFC	CSFD	Název filmu	Režie	FOF	Produkční společnost
25.1.	•	•	•	•	•	<i>Jedné noci v jednom městě</i>	Jan Balej	ne	MAUR film, Hafan Film Praha
15.2.	•	•	•	•	•	<i>Maharal - tajemství talismanu</i>	Pavel Jandourek	ano	Arthur Krensky Films
22.2.	•	•	•	•	•	<i>Kvaska</i>	Mirjam Landa	ano	2landa
7.3. (16mm) 31.5. (35mm)	•	•	2.3.	•	•	<i>...a bude hůř</i>	Petr Nikolaev	ne	První veřejnoprávní
8.3.	•	•	•	•	•	<i>Vratné lahve</i>	Jan Svěrák	ano	Biograf Jan Svěrák, Portobello Pictures
5.4.	•	•	•	•	•	<i>Pusinky</i>	Karin Babinská	ano	Cineart TV Prague
19.4.	•	•	•	•	•	<i>Bestiář</i>	Irena Pavlásková	ano	Starlite Films
17.5.	•	•	•	•	•	<i>Tajnosti</i>	Alice Nellis	ano	Biograf Jan Svěrák
31.5.	•	•	•	•	•	<i>Roming</i>	Jiří Vejdělek	ano	IN Film Praha, Infinity Prague, Media Pro Pictures
6.9.	•	•	•	•	•	<i>Medvídek</i>	Jan Hřebejk	ano	Total Help Art
27.9.	•	•	•	•	•	<i>Gympl</i>	Tomáš Vorel	ano	Vorel Film
27.9.	29.9.	•	29.9.	29.9.	•	<i>Movie</i>	Ivo Trajkov	ne	The World Circle Foudation
8.11.	•	•	•	•	•	<i>Poslední plavky</i>	Michal Krajbůl	ano	Fog'n'Desire Films
22.11.	•	•	•	•	•	<i>Crash Road</i>	Kryštof Hanzlík	ne	Acrux Entertainment
29.11.	•	•	•	•	•	<i>Chyťte doktora</i>	Martin Dolenský	ano	Golden Dawn
6.12.	•	•	•	•	•	<i>Václav</i>	Jiří Vejdělek	ano	BUC-FILM

VYLOUČENÉ FILMY:

Čerte, drž se svého kopyta! (Zdeněk Havlíček, 1998) - obnovená premiéra, *Dámě kord nesluší?* (Věra Plívová-Šimková, Drahomíra Reňáková-Králová, 1999) - obnovená premiéra, *Edith Piaf* (Olivier Dahan, 2007) – nedostačující koprodukce, *Jan Saudek - V pekle svých vášní, ráj v nedohlednu* (Adolf Zika, 2007) – dokument, *Kinoautomat Člověk a jeho dům* (Radúz Činčera, Ján Roháč, Vladimír Svitáček, 1967) - obnovená premiéra, *Malvína* (Miroslav Balajka, 2003) - obnovená premiéra, *Marcela* (Helena Třeštíková, 2006) – dokument, *Mír s tuleni* (Miloslav Novák, 2007) – dokument, *Pán hradu* (Jiří Chlumský, 1999) - obnovená premiéra, *Poslední vlak* (Der Letzte Zug; Joseph Vilsmaier, Dana Vávrová, 2007) – nedostačující koprodukce, *Tuláci* (Vít Olmer, 2001) - obnovená premiéra, *Únos domů* (Ivan Pokorný, 2002) - obnovená premiéra, *Vohnice a Kiliján* (Věra Plívová-Šimková, 2001) - obnovená premiéra, *Zlatí úhoři* (Karel Kachyňa, 1979) - obnovená premiéra, *Ztracená dovolená* (Lucie Králová, 2006) – dokument.

	UFD	FR	FR	CFC	CSFD	Název filmu	Režie	FOF	Produkční společnost
10.1.	•	•	•	•	•	<i>Svatba na bitevním poli</i>	Dušan Klein	ano	Bio Illusion
24.1.	•	•	•	•	•	<i>Na vlastní nebezpečí</i>	Filip Renč	ano	Media Pro Pictures, IN Film Praha, Infinity Prague
7.2.	•	•	•	•	•	<i>O život</i>	Milan Šteindler	ano	Fishstone
21.2.	•	•	•	•	•	<i>Nejkrásnější hádanka</i>	Zdeněk Troška	ano	Barrandov Studio
6.3.	•	•	•	•	•	<i>O rodičích a dětech</i>	Vladimír Michálek	ano	Open Field Pictures
20.3.	•	•	•	•	•	<i>Venkovský učitel</i>	Bohdan Sláma	ano	Negativ
27.3.	•	•	•	•	•	<i>Bobule</i>	Tomáš Bařina	ano	Movie
17.4.	•	•	•	•	•	<i>Taková normální rodinka</i>	Patrik Hartl	ano	IN Film Praha
24.4.	•	•	•	•	•	<i>Karamazovi</i>	Petr Zelenka	ano	První veřejnoprávní
1.5.	•	•	•	•	•	<i>Kuličky</i>	Olga Dabrowská	ne	První veřejnoprávní
15.5.	•	•	•	•	•	<i>U mě dobrý</i>	Jan Hřebejk	ano	Total Help Art
29.5.	•	•	•	•	•	<i>Smutek paní Šnajderové</i>	Piro Milkani	ne	Studio Fáma 92, Bunker film
5.6.	•	•	•	•	•	<i>František je děvkař</i>	Jan Prušinovský	ano	Evolution Films
10.7.	•	•	•	•	•	<i>Bathory</i>	Juraj Jakubisko	ano	Jakubisko Film
21.8.	•	•	•	•	•	<i>Máj</i>	F.A. Brabec	ano	Beltfilm
11.9.	•	•	•	•	•	<i>Tobruk</i>	Václav Marhoul	ano	Silver Screen
25.9.	•	•	•	•	•	<i>Děti noci</i>	Michaela Pavlátová	ano	Negativ
25.9.	•	•	•	N	•	<i>The Resolution</i>	Petr Smělík, Petr Hastík	ne	Vivatscreen Production
9.10.	•	•	•	•	•	<i>Nestyda</i>	Jan Hřebejk	?	Infinity Prague, IN Film Praha
16.10.	•	•	•	•	•	<i>Kozí příběh - Pověsti staré Prahy</i>	Jan Tománek	ano	AAA – Art And Animation Studio
23.10.	•	•	•	•	•	<i>Malé oslavy</i>	Zdeněk Tyc	ano	ALEF Film and Media Group, MIRACLE FILM
13.11.	•	•	•	•	•	<i>Anglické jahody</i>	Vladimír Drha	ano	First Film, Česká televize, MMG
20.11.	•	•	•	•	•	<i>Vy nám taky, šéfe!</i>	Martin Kotík	ano	Major K International
27.11.	•	•	•	•	•	<i>Hlídač č.47</i>	Filip Renč	ano	Česká televize
4.12.	•	•	•	•	•	<i>Kdopak by se vlka bál</i>	Maria Procházková	ano	Bionaut Films
11.12.	•	•	•	•	•	<i>Sestra</i>	Vít Pancíř	ano	Endorfilm
18.12.	•	•	•	•	•	<i>Sněženky a machři po 25 letech</i>	Viktor Tauš	ano	Pragofilm
<p>Česká RApublika (Pavel Abrahám, 2008) – dokument, <i>Domov</i> (Margareta Hrůza, 2008) - dokument, <i>Ghetto jménem Baluty</i> (Pavel Štingl, 2008) - dokument, <i>Gyumri</i> (Jana Ševčíková, 2008) – dokument, <i>Ivetka a hora</i> (Vít Janeček, 2008) - dokument, <i>Návrat čápů</i> (Martin Repka, 2007) – slovenský film, <i>Občan Havel</i> (Pavel Koutecký, Miroslav Janek, 2007) – dokument, <i>Obrazy starého světa</i> (Dušan Hanák, 1972) - obnovená premiéra v Projektu 100, <i>Poustečna, das ist Paradies!</i> (Martin Dušek, Ondřej Provazník, 2007) – dokument, <i>René</i> (Helena Třeštíková, 2008) – dokument, <i>Rozpomínání na Zrcadlení</i> (Ivan Vojnár, 2006) – dokument, <i>Zapomenuté transporty do Běloruska</i> (Lukáš Příbyl, 2007) - dokument, <i>Zapomenuté transporty do Estonska</i> (Lukáš Příbyl, 2007) - dokument, <i>Zapomenuté transporty do Lotyšska</i> (Lukáš Příbyl, 2007) – dokument.</p>									

	UFD	FP	FR	CFC	CSFD	Název filmu	Režie	FOF	Produkční společnost
22.1.	•	•	•	•	•	<i>Ocas ještěrky</i>	Ivo Trajkov	ne	Endorfilm
29.1.	•	•	•	•	•	<i>Peklo s princeznou</i>	Miloslav Šmídmajer	ano	Bio Illusion
12.2.	•	•	•	•	•	<i>Libáš jako Bůh</i>	Marie Poledňáková	ano	Falcon
5.3.	•	•	•	•	•	<i>Na půdě aneb Kdo má dnes narozeniny?</i>	Jiří Barta	ano	Bio Illusion
19.3.	•	•	•	•	•	<i>El Paso</i>	Zdeněk Tyc	ano	Total Help Art
26.3.	•	•	•	•	•	<i>Normal</i>	Julius Ševčík	ano	Axman Production
31.3.	•	N	•	•	•	<i>Holka Ferrari Dino</i>	Jan Němec	?	Jan Němec Film
30.4.	•	•	•	•	•	<i>Proměny</i>	Tomáš Řehořek	ano	Miracle Film
28.5.	•	•	•	•	•	<i>Jménem krále</i>	Petr Nikolaev	ne	TV Nova
11.6.	•	•	•	•	•	<i>Případ nevěrné Kláry</i>	Roberto Faenza	ne	Jean Vigo Italia, Medusa Film, IN Film Praha
9.7.	•	•	•	•	•	<i>T.M.A.</i>	Juraj Herz	ano	Film Studio Gatteo
23.7.	•	•	•	21.7.	•	<i>Operace Dunaj</i>	Jacek Glomb	ne	Documentary and Feature Film Studio - WFDiF
6.8.	•	•	•	•	•	<i>Veni, víd, vici</i>	Pavel Göbl	ano	Metropolitan Film
13.8.	•	•	•	•	•	<i>Klíček</i>	Jan Novák	?	Stilus Press
20.8.	•	•	•	•	•	<i>Muži v říji</i>	Robert Sedláček	ano	Česká televize – Brno
27.8.	•	•	•	•	•	<i>Hodinu nevíš</i>	Dan Svátek	ano	Brasca
17.9.	•	•	•	•	•	<i>Lištičky</i>	Mira Fornay	ano	Samson Films, Cineart TV Prague, Miras, i/o post s.r.o., Česká televize
24.9.	•	•	•	•	•	<i>Protektor</i>	Marek Najbrt	ano	Negativ
1.10.	•	•	•	•	•	<i>Ulovit miliardáře</i>	Tomáš Vorel	ne	Vorel Film
8.10.	•	•	•	•	•	<i>Ať žijí rytíři!</i>	Karel Janák	ano	Three Brothers
15.10.	•	•	•	•	•	<i>Ženy mého muže</i>	Ivan Vojnár	ano	Arina, Negativ, Tivoli Filmprodukción, Slovenská televize
22.10.	•	21.10.	•	•	•	<i>2Bobule</i>	Vlad Lanné	ano	Výběr z bobulí
5.11.	•	•	•	•	•	<i>Pamětnice</i>	Vlado Štancel	ne	Tomáš Magnusek
12.11.	•	•	•	•	•	<i>Zoufalci</i>	Jitka Rudolfová	ano	Negativ
19.11.	•	•	•	•	•	<i>Zemský ráj to napohled</i>	Irena Pavlásková	ano	Cineart TV Prague
26.11.	•	•	•	•	•	<i>3 sezóny v pekle</i>	Tomáš Mašín	ano	Dawson Production
3.12.	•	•	•	•	•	<i>Oko ve zdi</i>	Miloš J. Kohout	?	Magic Film, Miracle Film
10.12.	•	•	•	•	•	<i>Dvojka</i>	Jaroslav Fuit	?	Lenka Čintalanová, HBO Česká republika
10.12.	•	•	•	•	•	<i>Stínu neutčeš</i>	Lenka Kny	ne	Cineart TV Prague
21.12.	•	•	•	•	•	<i>Kawasakiho růže</i>	Jan Hřebejk	?	IN Film Praha, Infinity Prague

2009

VYLOUČENÉ FILMY:

*Auto*mat* (Martin Mareček, 2009) – dokument, *Baader Meinhof Komplex* (Der Baader Meinhof Komplex; Uli Del, 2008) – nedostačující koprodukce, *Bába* (Zuzana Špidlová, 2008) – studentský film, *Babička* (Zuzana Piussi, 2008) – dokument, *Cinka Panna* (Dušan Rapoš, 2008) – slovenský film, *Dobře placená procházka* (Miloš Forman, 2009) – záznam divadelní inscenace, *Druhé dějství* (Olmo Omerzu, 2008) – studentský film, *Jak se vaří dějiny* (Peter Kerekes, 2008) – dokument, *Jan Hus - mše za tři mrtvé* (Miroslav Bambušek, 2009) – dokument, *Jan Klusák - Axis Temporum* (Dan Krameš, 2009) – dokument, *Jánošík: Pravdivá historie* (Agnieszka Holland, Kasia Adamik, 2009) – slovenský film, *Ježíš je normální!* (Tereza Nvotová, 2008) – dokument, *Kněžna Libuše* (The Pagan Queen; Constantin Werner, 2009) – nedostačující koprodukce, *Krátká dlouhá cesta* (Martin Hanzlíček, 2009) – dokument, *Made in FAMU / pásma krátkých filmů Radio Kebrle, Vračka, Draci, I am bigger and better* (Zdeněk Durdil, Klára Tasovská, Tomáš Vrána, Martin Duda, 2009), *Malé lži* (William Lee, 2009) – středometrážní studentský film, *Miloš Forman: Co tě nezabije* (Miloslav Šmídmajer, 2009) – dokument, *Něco z Alenky* (Jan Švankmajer, 1988) - obnovená premiéra v Projektu 100, *Nedodržel slib* (Jiří Chlumský, 2009) – slovenský film, *Občan Havel přikuluje* (Jan Novák, Adam Novak, 2009) – dokument, *One Love* (Petr Zahradka, 2009) – dokument, *Paříž 36* (Paris 36; Christophe Barratier, 2008) – nedostačující koprodukce, *Pokoj v duši* (Vladimír Balko, 2009) – slovenský film, *Restaurované filmy Jana Špáty* (Jan Špáta) - obnovená DVD premiéra dokumentů, *Včely letěly krásně* (Karel Čtveráček, 2009) – dokument, *Vítejte v KLDR!* (Linda Jablonská, 2008) – dokument, *Zapomenuté transporty do Polska* (Lukáš Příbyl, 2009) – dokument.

3. ZÁKLADNÍ MODEL

V této kapitole se práce soustředí na rozbor jednotlivých snímků. Cílem analýzy bude určit charakteristické znaky, které se vyskytují u vysokého procenta filmů napříč producentským spektrem. Analýza bude soustředěna na tři složky, které můžeme vymezit jednoduchými otázkami.

- Z čeho se skládá *film o filmu*?
- Jaká je vizuální podoba *filmu o filmu*?
- Co je obsahovou stránkou *filmu o filmu*?

Již předběžně provedená analýza odhaluje obecné schéma, které je snadno aplikovatelné na valnou většinu *filmů o filmu*, které vznikly v České republice v námi zkoumaném období. Ke vzniku tohoto schématu přispívá neinvenčnost tvůrců (a producentů), kteří ve svých krátkých dokumentech pouze kopírují ostatní kolegy. Funkčnost schématu bude následně prezentována na třech *filmech o filmu*.

Práce bere v potaz i přístupy, které se vypořádanému schématu vymykají. Odlišnosti budou příčinou zkoumání, jeho výsledkům se věnuje další část této práce.

3.1 Skladba

Filmy o filmu využívají pouze tři druhů záběrů, které jsou v různém přesně nespécifikovaném pořadí na sebe napojovány vhodným druhem střihu. Použity jsou záběry ze samotného natáčení, hotové scény z filmu a rozhovory s tvůrci a herci. V několika málo případech jsou tyto tři druhy doplněny dalším ozvláštňujícím postupem. Může se jednat kupříkladu o dotáčenou scénu, která nemá mnoho společného se samotným filmem či k němu vznikajícím dokumentem – např. scéna z léčebny s hospitalizovaným režisérem Petrem Zelenkou z *Filmu o filmu: Příběhy obyčejného šílenství* nebo přítomnost esoterika na placi u *Filmu o filmu: T.M.A.* Je důležité mít na vědomí, že použití těchto „ozvláštňování“ nijak nenarušuje použití zmiňovaných tří základních druhů záběrů.

1) Záběry z natáčení

Jsou nedílnou součástí *filmu o filmu*. Jejich funkce je zcela odlišná od *filmů o filmu* (Making of...²¹) například ze Spojených států amerických.

²¹ Podle *Filmových ročenek* se *filmy o filmu* nepřekládají *making of*. Kupříkladu *Film o filmu Skřítek* se překládá *A Film on the Film The Imp*.

Nepomáhají divákovi proniknout do náročného procesu natáčení filmu, přípravy scén, či jiných důležitých funkcí. V České republice se záběry z natáčení používají převážně k zachycení tzv. atmosféry na place, symbiózy herců s režisérem a rozmarů počasí.

V případě, že je věnován prostor natáčení složitých/nebezpečných scén, nemá tvůrce *filmu o filmu* výsadní postavení. Je nucen točit z dálky, takže výsledek sklouzává pouze do vzdáleného nic neříkajícího záběru počínu, který je doprovázen následným emotivním projevem herců, potažmo celého štábu. Kupříkladu ve *Filmu o filmu 2Bobule* má divák možnost zhlédnout natáčení nebezpečné scény s hořícím kaskadérem. Ve *Filmu o filmu Hlídač č. 47* je zprostředkována nebezpečná scéna, kde herec Karel Roden jen těsně zabrání Václavu Jiráčkovi nechat se zabít přejetím vlaku. Samozřejmě tato skutečnost neplatí vždy, zřídka slouží právě k ukázce natáčení určitých scén či režisérské práce. Dobrým příkladem je *Film o filmu Příběhy obyčejného šílenství*, kde je poodkryta režisérská práce Petra Zelenky s herci, nebo *Film o filmu El Paso*. Ten upozorňuje na náročnou práci režiséra a profesionálních herců s neherci.

Smysluplnost postrádá umístění záběrů z natáčení „lechtivých“ scén. Normálně nebývá vítána přítomnost postradatelných členů štábu, ale v některých momentech jsou udělány výjimky. Příkladem může být *Film o filmu Veni, vidi, vici*, kde se podobné scény dokonce ukazují již při jejich zkušební fázi.

Kvalitu a smysluplnost záběrů z natáčení určuje také doba, kterou tvůrci *filmu o filmu* strávili na samotném natáčení. Ve velmi málo případech měli tvůrci *filmu o filmu* možnost strávit na natáčení delší dobu. U filmů s koprodukcí v některé z českých televizí (Česká televize – *Film o filmu Peklo s princeznou*, TV Nova – *Film o filmu Rafťáci*, atd.) bývá zvykem větší obsáhlost těchto záběrů, ale i zde jsou výjimky. V mnohých případech je z těchto záběrů patrné, že vznikaly během několika málo dnů, ne-li dne jednoho.

Ukázkou výhod dlouhého pobytu štábu filmu o filmu na natáčení je mladá herečka/režisérka/studentka dokumentu na FAMU Petra Nesvačilová, která natočila *filmy o filmu* k filmům *Pusinky* a *Lištičky*, přičemž v nich hrála jednu z hlavních rolí. Divák mohl mít tedy možnost ojedinelého pohledu

herečky na celkové natáčení. Bohužel výsledný produkt je jen směsicí pubertálních výjevů, kde je v několika scénách ukazováno, jak se dokázala „vtipně“ pohybovat po natáčení a negativně-kamarádkské reakce štábu. To vše je doplněno připraveným rozhovorem s režisérkou (v obou případech), ve kterém se jen těžko bráníte pocitu naprosté neschopnosti překročit „kamarádkskou“ rovinu.

2) Hotové scény z filmu

V ideálním případě umožňují divákovi pocítit finální vyznění scény, která je představována ve *filmu o filmu* převážně za pomoci záběru z natáčení. Divák tak může porovnat, jak vypadá záběr po natočení s finálním záběrem, který prošel barevnou korekcí, celkovou postprodukcí a případným ozvučením, někdy i postsynchronem. Další variantou užití je ukázka herecké akce, která je využita jako podpora k rozhovoru. V českých *filmech o filmu* jsou ovšem scény z filmu využívány převážně k ukázce vtipných, dojemných nebo nebezpečných scén z filmu. Ty nebývají nikterak komentovány a jejich účel je pouze propagační, neboli snaží se divákům ukázat, v čem jsou silné stránky filmu. V neposlední řadě je takto užitá scéna z filmu vhodná k natažení *filmu o filmu* na vhodnou dobu (14-15 minut).

3) Rozhovory s tvůrci

V první řadě je důležité si říci, s kým jsou rozhovory vedeny. Jsou pouze čtyři skupiny pracovníků ve filmové výrobě, kteří odpovídají na otázky. Scenárista/scenáristka, režisér/režisérka (často jedna a tatáž osoba), herec/herečka, producent/producentka. Například zástupci kameramanské profese jsou dotazováni velmi zřídka (pokud se nejedná o kameramana a režiséra v jedné osobě, jako je to u F.A. Brabce). Jejich práce není pro české *filmy o filmu*/diváky tolik důležitá, a také jsou rozhovory mnohdy natáčeny o pauzách při natáčení, kdy kameraman připravuje scénu. V několika případech se objevují také atypičtí dotazovaní jako šéf záchranářů na filmu *Na vlastní nebezpečí* Robert Kazík. Obsahovou stránku rozhovorů, potažmo od toho se odvíjející obsahovou stránku celého *filmu o filmu* práce řeší ve své další části.

3.2. Vizuální podoba

Technická kvalita spolu s vizuální podobou je zásadně ovlivněna přítomností některé z českých televizí v roli koproducenta. Její absence, která je spojena také se ztrátou odpovídající techniky, se nepříjemně projevuje na kvalitě záznamu. Nežřídká se setkáváme s nekvalitními, špatně nasvícenými, amatérsky působícími záběry, ve kterých divák jen těžko zachytává/rozlišuje herecké představitele (příkladem jsou *filmy o filmu* k filmům *Veni, vidi, vici*, *Lištičky*, a mnoho dalších). Pokud je zde koprodukce s českými televizemi přítomna (samozřejmě výjimky se najdou s ní i bez ní), je kvalita na srovnatelné úrovni a *film o filmu* nemá výrazné skoky v technické kvalitě zobrazovaného.

Rozhovory jsou snímány v posledních letech oblíbenou metodou „mluvících hlav“, kdy je dotazovaný zabírán v polodetailu, otočený čelem ke kameře a dívá se na tazatele, který v záběru vidět není, ale stojí/sedí po straně kamery, jako na **obr. 1**, kde odpovídá herec z filmu *Normal* Milan Kňažko. Tímto způsobem, nebo jemu velmi podobným či ho napodobujícím, jsou koncipovány rozhovory se sedícím i stojícím dotazovaným. Tvůrci *filmu o filmu* se snaží určité technické nedostatky nebo momentální nevhodnost prostoru k rozhovoru maskovat užitím detailu, který je pro televizní produkci přeci jen přijatelnější než pro určenou k distribuci v kinech. Příkladem je **obr. 2** zachycující rozhovor s Filipem Renčem z *Filmu o filmu: Na vlastní nebezpečí*.

Obr. 1

Obr. 2

Snaha tvůrců pomoci divákovi k rozlišení záběrů z natáčení od finálních filmových záběrů je patrná na změnách barevného spektra záběrů. Kupříkladu u *Filmu o filmu Malé oslavy* jsou rozhovory s tvůrci v černobílém spektru, zatímco záběry z filmu a z natáčení jsou barevné. Oproti tomu u *Filmu o filmu Bestiář* jsou záběry z natáčení v černobílém ladění a ostatní jsou barevné. Druhá zmiňovaná

varianta je používána méně, jelikož samotné záběry z natáčení nejsou příliš kvalitní a přenesením do černobílého ladění jejich kvalita ještě více klesá. Kromě barvy je několikrát využito různého orámování obrazu (např. ve *Filmu o filmu Žralok v hlavě*) či je využita přítomnost time-kódu (**obr. 3** z *Filmu o filmu Tajnosti*) ubíhající čas v černých okrajích obrazu, který určuje místo na pásce/filmu.

Obr. 3

Poslední vizuální složkou, kterou se *filmy o filmu* navzájem liší, je titulek. Ten buďto odděluje jednotlivé prvky od sebe, napomáhá divákovi, k určení dne, kdy se daný záběr natáčel, nebo osoby, jež je v rozhovoru tázána. K upřesnění je třeba dodat, že některé *filmy o filmu* tyto značky zcela opomíjejí a namísto nich nastupuje vypravěč, který provází celým „dějem“. Tak tomu je například ve *filmech o filmu* ke snímkům *Kameňák 3* a *Peklo s princeznou*.

Ukázku dvou rozdílných přístupů k titulku vidíme na obrázcích 4 a 5. Na **obr. 4** je lehce postřehnutelný titulek se jménem herce z filmu *O rodičích a dětech* Davida Novotného, který nikterak výrazně nezasahuje svou přítomností do obrazu, natož pak do výpovědi herce. Oproti tomu na **obr. 5** je patrná snaha tvůrců výrazně odlišit rozhovory oproti jiným částem *filmu o filmu* užitím titulku s velkou plochou. Ten, mimo jiné, také zmenšuje velikost obrazu záběru rozhovoru, jehož technická kvalita nebyla na odpovídající úrovni (*Film o filmu Veni, vidi, vici*).

Obr. 4

Obr. 5

Na **obr. 6** je polodetail producenta typický pro rozhovory v českých *filmech o filmu*. K povšimnutí je také titulek, který rozděluje obraz na barevnou a černobílou část (*Film o filmu Tajnosti*). Méně tradičně působí detailní záběr pouze na hlavu (**obr. 7**) dotazovaného režiséra, jenž byl zabírán před zeleným pozadím a scéna z filmu byla později dokličována do pozadí (*Film o filmu Krev zmizelého*).

Obr. 6

Obr. 7

3.3. Obsahová náplň

Na první pohled nejhůře uchopitelnou, ale po bližším zkoumání překvapivě jednoduše koncipovanou položkou je obsah *filmu o filmu*. Jak jsme již uvedli, v českém prostředí se netočí *filmy o filmu* kvůli hlubšímu vhledu do zákulisí natáčení filmu. Prioritní je zde obeznámení diváka s novým filmem, který se chystá do kin.²² Po obsahové stránce se tedy jedná především o PR produkt určený k reklamě²³, který se v době kino-premiéry filmu odvysílá v televizi a naláká

²² Samozřejmě i v českém prostředí se najdou výjimky. Někteří režiséři/režisérky *filmům o filmu* vtiskli svůj vlastní obraz a dali mu několik ozvlášťujících prvků. Těmito výjimečnostmi se budeme zabývat v další kapitole.

²³ V zásadě by se dalo říci, že se jedná o PR rozhovory převedené do audiovizuální podoby.

tak více potenciálních diváků. Jeho následné umístění do bonusové výbavy DVD vedle traileru, fotogalerie a životopisu tvůrců (jak to bývá u většiny českých DVD) výše zmiňované podporuje. Produkt tedy nepomáhá proniknout divákovi do tajů natáčení, či primárně nedokresluje vznik scén ve filmu. Invence zde není obvyklá a můžeme vysledovat opakující se obsahovou strukturu.

Struktura se dělí do šesti okruhů (tradičních) a jednoho netradičního, který se vyskytuje pouze výjimečně podle specifika celovečerního filmu. Ve výsledných *filmech o filmu* v námi mapovaném období můžeme vystopovat překvapivou pečlivost v dodržování těchto nepsaných pravidel. Není ovšem podmínkou dodržování pořadí otázek.

A) Začátek

Jedna z mála částí, která se velmi liší u každého *filmu o filmu*. Možností, jak začínají, je povícero - komentář průvodce, krátký rychlý sestřih celého *filmu o filmu*, náhodné záběry z filmu/z natáčení. Není příliš obvyklé, aby začínal přímo odpovědí na první otázku.

B) Scénář

První důležitá část se dotýká příběhu celovečerního filmu. Není zde podrobněji vysvětlováno, jak scénárista pracoval na finálním scénáři. Popřípadě kolik z něj ve finální verzi filmu zůstalo. Nejčastěji se vyskytují odpovědi na tři jednoduché otázky:

- Co vás inspirovalo/přivedlo k napsání scénáře?
- Jak vznikal scénář k filmu?
- O čem film vlastně bude?

Díky odpovědím se divák dozví základní synopsi filmu a scénáristický zdroj inspirace (kniha, reálný život, známá kauza apod.).

Doplňující otázky směřují ke specifikům daného scénáře. Pokud se jedná o film podle skutečné události, „zkoumá“ se věrohodnost oproti reálným postavám (*Sametoví vrazi*). Hledají se také spojitosti mezi ostatními díly série filmů (*Kameňák 3*, *2Bobule*, *Snowboardáci-Raftáci-Ro©k podvratáků*). Neobvyklost v názvu je popudem k otázce jeho vzniku (např. *Po hlavě... do prdele*, *Kráska v nesnázích*). Poslední často dotazovanou

skutečností je spokojenost se vzájemnou spoluprací mezi scénáristou a režisérem.

Odpovědi tak seznamují diváka se základními fakty filmu. Rozhodně se ovšem nedá říci, že by podrobněji vysvětlovaly práci scénáristy.

C) Herci a herečky

Další na řadu přicházejí herci a herečky, kteří osvětlují své postavy ve filmu a jejich charaktery. Otázek není mnoho, ale odpovědím je věnováno dostatek prostoru a navíc jsou doplňovány scénami z filmu a z natáčení. Kromě jména postavy a jeho charakteru se tazající dotazuje také na fakt, kolik herec/herečka vnesl/a do postavy ze sebe samotného/samotné. Posledním okruhem zájmu je spolupráce herce/herečky s režisérem a jejich první kontakt. Protože se jedná především o PR produkt, konfliktní odpovědi zde nenajdeme.

D) Režie

Režisér je hlavní hvězdou *filmu o filmu* a také divákovým průvodcem. V zásadě, když není k dispozici scénárista (občas jím bývá samotný režisér), herec či kdokoliv jiný, dokáže režisér odpovídat na všechny otázky sám (kromě těch specifitějších, které jsou v tom případě vynechány).

Prvotní zájem tazajícího se točí kolem obsazení konkrétních herců (či práce s neherci) – jejich výběr, zkušenosti, přátelství, apod. Režisér je následně konfrontován s nutností odpovědět na otázky: Jak se vám film točil? Jak jste se k filmu dostal?

Stejně jako u herců jsou používány specifitější otázky, které ale nejsou pravidlem. V několika případech je v krátkosti představena kariéra režiséra či režisérky (např. režisérka Marie Poledňáková má mini-medailon na začátku *Filmu o filmu Jak se krotí krokodýli*), která se vejde do několika málo vět a názvů filmů, jenž/jež natočil/a, a také odlišnosti oproti dřívější práci (změna žánru, „zestárnutí“ apod.). Bývá vysvětlován vztah mezi režisérem a producentem. Specifickým problémem, který je ukázán z pohledu režiséra, je spolupráce českých a zahraničních herců. Ti přirozeně hovoří svou mateřštinou a bývají zpětně dabováni (např. *Film o filmu 3*

sezóny v pekle) – jde ovšem o velmi specifický „problém“ objevující se ve filmech o filmu jen zřídka.

E) Hudba a zvuk

Jedná se o méně tradiční okruh otázek. Hudba či zvuk musí mít ve výsledném filmu opravdu velmi důležitou roli. I zde jsou skladatel či zvukař v případě potřeby zastoupeni režisérem. Velkou roli má hudba kupříkladu ve filmu *Grandhotel* - podkresluje panoramatické či letecké záběry na Liberec a především jeho vysílač Ještěd, kde se odehrává většina filmu. Díky tomu se ve *Filmu o filmu Grandhotel* můžeme seznámit se skladatelem Janem P. Muchowem, který se velmi stručně vyjádří ke své hudební inspiraci pro film.

Zvukař má jedinou možnost k vyjádření, a to v případě užití postsynchronu ve filmu. Ovšem tato potřeba zpětné úpravy je velmi výjimečná a ojedinělá (*Film o filmu Bestiář* nebo *Film o filmu 3 sezóny v pekle*).

F) Natáčení

Zde se převážně využívají záběry z natáčení. Režisér nebo herec objasňuje svoji nejoblíbenější scénu filmu (která je následně ukázána buď ve výsledné podobě, nebo při natáčení). „Překvapivě“ důležitým prvkem jsou humorné historky z natáčení (především různé spontánní prupovídky během natáčení – např. *Film o filmu Bathory*), které dostávají velmi mnoho prostoru. Divák je za pomoci velkého množství záběrů z natáčení seznamován s „kaskadérskými“ kousky – pád ze střechy (*Film o filmu Malé oslavy*), skok přes skříň (*Film o filmu Roming*), překonávání arachnofobie mladé herečky (*Film o filmu Peklo s princeznou*) a různé požáry, nehody atd.

Odpovědi zde nezískáváme od tvůrců, ale pomocí zmiňovaných záběrů z natáčení. Ty nám zprostředkovávají uvolněnou atmosféru natáčení, reakce štábu na rozmary počasí, různé lokace, kde probíhalo natáčení, a improvizaci na place. Tyto záběry souzní s vyzněním celého *filmu o filmu*, které se nese v propagačním duchu, takže nevidíme jakékoliv problémy, které by se mohly během natáčení vyskytnout.

V této části jsou také rozebírány netradiční prvky filmu. Například u historického/dobového filmu *3 sezóny v pekle* je probírána věrohodnost zobrazované historické Prahy.

G) Závěr

V závěru obvykle zaznívají dvě symbolické propagační otázky: Na co se můžou diváci v kině těšit? Co by si měli diváci odnést z filmu? Odpovídá většinou režisér, ale mnohdy více tvůrců. Otázky a odpovědi zároveň završují PR význam celého *filmu o filmu*.

3.4. Výsledné schéma

Složení	- záběry z natáčení - hotové scény z filmu - rozhovory s tvůrci
Vizuál	- rozlišování mezi záběry z natáčení, hotových scén a rozhovory - rozhovory jako „mluvící hlavy“ - grafika titulků
Obsah	- začátek - scénář <ul style="list-style-type: none">▪ Co Vás inspirovalo/přivedlo k napsání?▪ Jak vznikal scénář?▪ O čem film bude? - herci <ul style="list-style-type: none">▪ Jaká je Vaše postava?▪ Jaký je její charakter?-- podotázka<ul style="list-style-type: none">▪ Jak se Vám spolupracovalo s režisérem? - režie <ul style="list-style-type: none">▪ Proč jste obsadil tohoto herce/herečku?▪ Jak se Vám točil film? - natáčení <ul style="list-style-type: none">▪ oblíbené scény (režiséra/herců)▪ náročné scény▪ atmosféra na place, rozmary počasí - závěr <ul style="list-style-type: none">▪ Na co se může divák těšit?▪ Co si divák odnese z kina?

3.5. Analýza vybraných filmů o filmu

V této podkapitole se zaměříme na rozbor tří vybraných *filmů o filmu* – *Román pro ženy*, *Tajnosti*, *Proměny*. Tyto filmy nebyly vybrány náhodně. Jednak přesně mapují svým rokem natočení námi vymezený okruh bádání a také jsou odlišeny výrobcem. *Román pro ženy* z roku 2005 byl prvním produkčním počinem TV Nova v oblasti kinofilmů. *Tajnosti* z roku 2007 jsou natáčeny v koprodukcii s Českou televizí. Film *Proměny* také koprodukovala Česká televize, ale k filmu přišla v jeho postprodukcii. Film původně vznikl jako středometrážní absolventský počín Tomáše Řehořka na Vyšší odborné škole filmové ve Zlíně a až v pozdější fázi se rozhodlo, že bude dopracován do celovečerní délky, aby mohl být uveden samostatně do kinodistribuce.

Nejprve porovnáme složení těchto *filmů o filmu* a jejich vizuální stránku. V další části srovnáme jejich obsahovou náplň s dříve vytvořeným *obecným schématem*.

Složení a vizuál

Jak již víme, *film o filmu* se skládá ze tří základních složek: záběrů z natáčení, hotových scén z filmu a z rozhovorů s tvůrci. Tohoto se drží také námi analyzované snímky, které nepoužívají žádné jiné prvky.

Rozlišování jednotlivých složek se již liší *film o filmu* od *filmu o filmu*. Ve *Filmu o filmu Román pro ženy* není nikterak výrazně zřetelné odlišení hotových záběrů z filmu (**obr. 8**) od těch z natáčení (**obr. 9**) – viditelná je pouze barevná stylizace u záběrů z filmu. Rozhovor s režisérem je lehce rozpoznatelný svým nasvícením (**Obr. 10**).

Obr. 8

Obr. 9

Obr. 10

Tajnosti již odlišují mezi záběrem z natáčení (**obr. 11**) a záběrem z hotového filmu ponecháním timekódu v černých okrajích obrazu (**obr. 12**). Rozhovory jsou viditelně v horší obrazové kvalitě, navíc točené v jedné místnosti se všemi tázanými (**obr. 13**).

Obr. 11

Obr. 12

Obr. 13

Proměny (obr. 14 – 16) v rozlišování mezi záběry kopírují principy *Filmu o filmu Román pro ženy*.

Obr. 14 z natáčení filmu *Proměny*

Obr. 15 z filmu *Proměny*

Obr. 16 rozhovor s režisérem filmu *Proměny*

Rozhovory u všech tří analyzovaných *filmů o filmu* jsou tvořeny stylem „mluvících hlav“ a jsou navzájem odlišeny titulkem se jménem dotazovaného a popisem jeho funkce ve štábu. Výjimkou je rozhovor s Filipem Renčem, režisérem filmu *Román pro ženy*, který vystupuje v celém *filmu o filmu* sám a není uvozen žádným titulkem. Neznalý divák až z jeho odpovědí zjistí podstatu jeho práce na filmu.

3.5.1. Román pro ženy

Film natočil režisér Filip Renč v roce 2004. Premiéru si však odbyl až 14. dubna 2005, proto jej můžeme začlenit do okruhu, kterému se tato práce věnuje. Romantická konverzační komedie sleduje útrapy dvou žen, matky a dcery, při hledání životních partnerů. Komičnost je založena především na faktu, že dcera začala randit se starším mužem, jedním z bývalých partnerů své matky.

Románem pro ženy naplno vstoupila do výroby filmů TV Nova. Již dříve některé snímky spoluprodukovala (*Příběhy obyčejného šílenství* či série *Kameňák*), Renčův počin však poprvé produkovala výhradně sama.

Film o filmu režíroval Fanda Loukota, zhostil se i kamery. Dokument slouží především k představení filmu divákům jako promo před samotnou premiérou.

O důslednosti a kontrole předváděného svědčí také neobvyklá přítomnost šéfredaktorky Jany Nemethové při realizaci.

Ze záběrů z natáčení se dá odvodit dlouhodobý pobyt štábu *filmu o filmu* na placi, jelikož navštívil veškeré lokace. Rozhovor s režisérem Filipem Renčem, jediným dotazovaným, je veden v postprodukčním prostředí.

Obsahová stránka

Nyní porovnáme *Film o filmu Román pro ženy* s vytvořeným obecným schématem z předchozí kapitoly. Dokument se skládá ze třinácti otázek/okruhů. V závorce za položenou otázkou (nadneseným okruhem) je vždy na prvním místě uvedeno jméno dotazovaného, poté (označeno tučným fontem) název okruhu ze schématu. Za závorkou je časový údaj, který označuje přesnou pozici otázky v dokumentu.

Začátek // Krátký několikasekundový sestřih záběrů z natáčení.

1) Jaký je žánr tohoto filmu? (Filip Renč, **scénář**)

2) Čím vás scénář zaujal? (Filip Renč, **scénář**)

Režisér se v této části pozastavuje nad vysokou kvalitou scénáře z pera Michaela Viewegha, autora románové předlohy. V několika větách si také pochvaluje vzájemnou výtečnou spolupráci.

3) Proč jste obsadil zrovna neznámou Zuzanu Kánocz? (Filip Renč, **režie**)

Krátké představení mladé slovenské herečky režisérem, který prozrazuje svou oblibu v objevování nových hereckých tváří pro český film (činí tak především na Slovensku). Musíme uznat, že ve svých filmech dal životní příležitost v podobě první hlavní role herečkám Aně Geislerové v dramatu *Requiem pro panenku* (1991), Zuzaně Norisové v retro-muzikálu *Rebelové* (2001) nebo Lucii Siposové v akčním filmu *Na vlastní nebezpečí* (2007).

4) O obsazení další role Simonou Stašovou. (Filip Renč, **režie**)

V návaznosti na předchozí otázku režisér vysvětluje nutnost obsadit také známější, zkušenější herce jako Simona Stašová či Marek Vašut.

5) Jaká byla pro vás nejtěžší scéna? (Filip Renč, režie)

Renč ve filmu o filmu odpovídá takto: „*Tak nejtěžší scény nejsou paradoxně scény, kde se dějou nějaký velký akční věci. Myslím pro režiséra. Ale jsou to takový jemný věci, právě třeba herecky.*“ Toto je příkladná odpověď na klasickou otázku, bez které by se žádný film o filmu neobešel.

6) Jaká je vaše oblíbená scéna ve filmu? (Filip Renč, režie)

Režisér se přiznává k vysokému počtu oblíbených scén, především těch vtipných se Simonou Stašovou.

7) O hudbě ve filmu (Filip Renč, hudba a zvuk)

Méně tradiční „skupina“ otázek. Renč se volně dostává k určení hudby a hudebníků ji složivších. Jedná se o skupinu spolupracující se zpěvačkou Ivou Frühlingovou, kterou si režisér vybral, aby nahráli hudbu ve francouzském rytmu.

8) Jak jste se dostal k tomuto filmu? (Filip Renč, režie)

Osvětluje jeho oslovení televizí Nova, která chtěla natočit svůj první celovečerní film.

9) Co vás na natáčení nejvíce bavilo? (Filip Renč, natáčení)

10) O účasti slavných herců/tvůrců v menších rolích (Filip Renč, režie)

Vyjadřuje se k obsazení Stelly Zázvorkové do menší role babičky a obvyklé cameo roli Jana Svěráka.

11) Jak se vám točily erotické scény? (Filip Renč, režie)

O tom, jak nerad točí erotické scény, ale že jich v tomto filmu je hodně.

12) O lokacích, kde se natáčelo (Filip Renč, natáčení)

Zážitky a krátké ukázky z natáčení u moře, ale i v Tatrách.

13) Jaký ten film bude? (Filip Renč, závěr)

Tento *film o filmu* viditelně souzní s vytvořeným obecným schématem. Je dodržena dokonce posloupnost otázek, což nebývá pravidlem. Celý dokument je podkreslen hudbou z filmu, které dokreslují hotové záběry. PR rovina zde hraje nejdůležitější roli a o samotném natáčení se nedozvídáme nic podstatného.

3.5.2. Tajnosti

Film natočila režisérka Alice Nellis v roce 2007 pod producentskou záštitou Jana Svěráka a jeho společnosti Biograf Jan Svěrák. Jednalo se o jeho první producentskou práci na jiném než vlastním filmu. Pro Alici Nellis byly *Tajnosti* po filmech *Ene Bene* (1999) a *Výlet* (2002) třetím celovečerním snímkem. S Janem Svěrákem spolupracovala již dříve, natočila například *film o filmu* ke snímku *Tmavomodrý svět* (2001) pod názvem *Svět podle Svěráka – tmavomodrý* (2001).

Tajnosti se odehrávají během jednoho dne života Julie (Iva Bittová), ženy ve středním věku, zdánlivě spokojené ve všech aspektech života. Toho rána se však dozví o smrti své oblíbené zpěvačky Niny Simone, což jí vnukne nápad koupit do domácnosti klavír. Nenápadná zpráva odstartuje sled událostí, které postupně odhalí tajemství na první pohled idylické rodiny a změní život všem jejím členům.

Film o filmu natočila Kateřina Jeřábková, která tvoří celý štáb – kamera, střih, režie (krom mixu zvuku). Výsledný produkt dokazuje, že na natáčení strávila opravdu dlouhou dobu (nelze určit, zda ho absolvovala celé). Rozhovory s tvůrci a herci vedla v jedné a též místnosti. Ta je v druhém plánu vybavena projekční technikou.

Obsahová stránka

Tento dokument je utvářen pomocí patnácti otázek/okruhů.

Začátek // Vše začíná krátkým sestřihem záběrů z natáčení, které jsou jen několikasekundové a střídají se ve velmi rychlém tempu. Podobné sestřihy jsou použity i na dalších místech *filmu o filmu*. Jejich účel tkví především ve snaze dopřát divákovi chvíli odpočinku od záplavy informací a umožnit mu „nasát atmosféru“ z natáčení.

1) Jak dopadla původní scénářistická představa oproti finální verzi filmu?

(Alice Nellis, **scénář**)

Alice Nellis je režisérkou, ale také scénářistkou filmu *Tajnosti*, proto hned v úvodu *filmu o filmu* zhodnocuje, jak blízko má její původní představa vizualizace scénáře ke konečnému filmu.

2) Proč produkuje cizí film? (Jan Svěrák)

Zde není uveden okruh ze schématu, protože tato otázka je ojedinělá. Většinou není producentem filmu taková osobnost jako Jan Svěrák, pro něhož to byla první producentská aktivita na cizím filmu.

3) Jak se vám líbil scénář? (Jan Svěrák, **scénář**)

Producent ve stručnosti vysvětluje, čím jej scénář zaujal – v tomto případě ženským pohledem na svět.

4) O čem film bude? (Alice Nellis, **scénář**)

5) Proč jste obsadila Ivu Bittovou? (Alice Nellis, **režie**)

Režisérka objasňuje obsazení Ivy Bittové, se kterou již tajně počítala při psaní scénáře

6) Jaké bylo pro vás natáčení? (Iva Bittová, **herci**)

7) Čím vás zaujalo herectví Ivi Bittové? (Alice Nellis, **režie**)

8) Jaká byla spolupráce s Karlem Rodenem? (Alice Nellis, **režie**)

9) Co se vám líbilo na scénáři? (Karel Roden, **herci**)

10) Vyprávění o pozitivní náladě a chemii ve štábu při natáčení. (Alice Nellis, **natáčení**)

Není „uvozeno“ otázkou. Režisérka spontánně vzpomíná na příjemné chvílky při natáčení

11) *Jak moc jste se „pletl“ režiséře do řemesla?* (Jan Svěrák)

Pokračování v ojedinelosti účastí Jana Svěráka na projektu. Nyní popisuje své velké pokušení zasahovat režiséře do natáčení a odstraňovat jemu „vadící“ nelogičnosti, ale jak svůj přirozený pud dokázal potlačit.

12) *Jaký byl Jan Svěrák jako producent?* (Alice Nellis, **režie**)

13) *Proč spolupracujete s kameramanem Ramunasem Greičiusem?* (Alice Nellis, **režie**)

14) *Co vás lákalo k přijetí práce na tomto filmu?* (Ramunas Greičius)

Tato otázka je ojedinelá jen dotazovaným. Kameramani povětšinou ve *filmech o filmu* nevystupují. Odpověď na otázku ale nic objevného nepřinese, (ani přinést nemohla)

15) *Jaký ten film bude?* (Alice Nellis, **závěr**)

Výsledek je zcela zřejmý – až na přítomnost Jana Svěráka a Ramunase Greičiuse není tento *film o filmu* po vizuální ani obsahové stránce nijak výjimečný a zapadá do vytvořeného obecného schématu. Není dodržena posloupnost otázek a také nebyly všechny vyřčeny – což ovšem pro aplikovatelnost schématu není podmínkou.

3.5.3. Proměny

Film *Proměny* natočil mladý režisér Tomáš Řehořek. Původně byl projekt zamýšlen jako absolventský středometrážní film na zlínské škole. Z již zmiňovaných důvodů byl nakonec přetaven do celovečerního snímku. Film vznikl v amatérských podmínkách, zato však s kvalitní technikou (zapůjčenou ze školy) a s podporou herců z divadel v Ostravě a Zlíně.

Režisér přiznává velkou oblibu v díle mexického režiséra Alejandra Gonzáleze Iñárritua a děj svého filmu koncipuje do čtyř dramatických příběhů, které se ve finále protnou. Oficiální text distributora osvětlí hlavní zápletky příběhů: „*Čtyři lidé, kteří spolu nemají nic společného. Žena úspěšného muže, které chybí ke štěstí jediné – dítě. Pro jeho získání je schopna udělat téměř cokoliv. Sportovní*

*trenér zasvětil svůj život atletice, nyní je za zenitem a má čas zjistit, co všechno promeškal. Stará žena, žije sama ve velkém prázdném domě, bez lidského kontaktu, který hledá ve vyšších sférách. A konečně mladá matka se dvěma dětmi. Malý plat a drsný život jí nehrají příliš do karet. Bojuje a zápasí, ale možná musí přijít moment, kdy všechno vzdá.*²⁴

Film o filmu natočil Michal Varga, který vypomáhal i při natáčení samotného filmu. Máme tedy možnost zhlédnout množství záběrů z natáčení, které ukazují převážně všudypřítomnost režiséra Řehořka na place, jelikož kromě režie se zhostil také kameramanské práce. Rozhovory s herci jsou vedeny na různých místech vsedě. Zvláštností je, že k rozhovorům kromě Tomáše Řehořka bylo pozváno také pět hlavních představitelů/představitelk – Alena Ambrová, Petra Hřebíčková, Dita Záborská, Petr Jeništa a Jan Zadražil. Doplnění byli producentkou Nelly Jenčíkovou. Takto početný soubor dotazovaných není u českých *filmů o filmu* příliš častý.

Obsahová stránka

Film o filmu Proměny obsahují třináct otázek/témat.

Začátek // Velmi krátký sestřih z filmu trvající necelých čtyřicet sekund.

1) O čem jsou Proměny? (Alena Ambrová, Tomáš Řehořek, **scénář**)

Alena Ambrová film vidí jako drama, ale víc má podle ní divákům říct Řehořek. Ten osvětluje koncepci čtyř příběhů, které se na konci protnou.

2) Bavilo vás natáčení? (Petr Jeništa, Jan Zadražil, Nelly Jenčíková, **herci**)

3) Jaké bylo natáčení? (Tomáš Řehořek, Petra Hřebíčková, Alena Ambrová, **herci a režie**)

Všichni svorně hovoří o punkovém natáčení, které někdy trvalo i dvacet hodin denně. Ovšem vyzdvihují, že studenti byli velmi připraveni a svou poctivou prací dělali dobře.

²⁴ *Distribuční list k filmu Proměny* [online]. [cit. 31. 3. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.hce.cz/userfiles/file/distlistPROMENY-2.doc>>.

4) *Sestřih vtipných momentů z natáčení* (Alena Ambrová, Dita Záborská, **natáčení)**

Nejedná se o odpověď na otázku. Autor *filmu o filmu* jen reaguje na předchozí konstatování připravenosti studentů vložení záběrů z natáčení, kde si nejsou jistí, zdali nepřepisují kazetu se záznamem z minulého dne, bourají svá stará auta a hercům při komorních záběrech kručí v břiše.

5) *Jak se vám točila erotická scéna?* (Petra Hřebíčková, Petr Jeništa, **herci)**

Divák má možnost ozřejmit si náladu při natáčení a vidět, jak byla scéna osvětlena původně oproti výslednému obrazu filmu.

6) *Jak se vám točilo s dětmi?* (Tomáš Řehořek, Dita Záborská, **herci)**

Herečka popisuje velmi těžké natáčení, kdy si k malým dětem nenašla vztah (dle ní proto, že nemá žádné vlastní). Děti si na ni nezvykly a neustále plakaly. Tato nálada ale souzněla s plánovaným scénářem.

7) *Jaká je vaše postava a jak se vám hrála?* (Petra Hřebíčková, Jan Zadražil, Petr Jeništa, **herci)**

Herci popisují, jak moc se vidí ve svých postavách. Petra Hřebíčková rozvíjí úvahu o svých biologických hodinách, které tikají stejně rychle jako její postavě.

8) *Natáčení sražení chodkyně autem* (natáčení**)**

Ukázka natáčení scény, kde je herečka Alena Ambrová sražena autem. Divák má možnost vidět, že náročnost a nebezpečnost scény nebyla tak veliká, jak vypadá ve výsledném záběru.

9) *Čím vás zaujala figura?* (Alena Ambrová, **herci)**

10) *Jak se vám spolupracovalo s režisérem?* (Alena Amrová, Petr Jeništa, **herci)**

Herci byli velmi překvapeni profesionalitou a zápalem mladého režiséra, který byl na place i v jiných funkcích.

11) *Spolupráce režiséra a producentky* (Tomáš Řehořek, Nelly Jenčíková, **režie)**

Režisér mluví o osudovém setkání s producentkou, která sama pragmaticky objasňuje postup určování finančních limitů, které film nesměl překročit.

12) *Obrazová a zvuková postprodukce* (Tomáš Řehořek)

Jediný mimoschematický okruh. Tomáš Řehořek však pouze vyjmenovává ateliéry, ve kterých se odehrála obrazová (Řím) a zvuková (Praha) postprodukce.

13) *Proč by měl jít divák do kina na tento film?* (Tomáš Řehořek, Nelly Jenčíková, **závěr)**

Tento *film o filmu* opět zapadá do obecného schématu. Posloupnost otázek není opět dodržena. Jediný okruh, který není v českém filmu tolik obvyklý, se týká postprodukce filmu, jež ovšem není nikterak výrazně rozebrána.

4. SPECIFICKÉ PŘÍSTUPY

Tato kapitola se bude zabývat *filmy o filmu*, které se odlišují od popsaného obecného schématu. V následujícím výběru nejsou všechny odlišné *filmy o filmu*. Byl vybrán jen vzorek, na kterém se specifikuje druh použitého ozvláštňení. Obecné schéma není na *filmy o filmu* z této kapitoly aplikovatelné. Dokumenty byly rozděleny do tří skupin. První dvě se zabývají specifickou podobností, která byla u určitých *filmů o filmu* vyzorována. Třetí skupina rámcově shrnuje další odlišné *filmy o filmu*. Takto byly zařazeny jen pro účely práce, ne však při vlastní tvorbě.

4.1. Souznění s hlavním filmem

Podkapitola analyzuje *filmy o filmu*, které pojí velká shoda s hlavním filmem. Podobnost může být dvojitá. Buď název filmu souzní s obsahem *filmu o filmu* (*Příběhy obyčejného šílenství*, *O rodičích a dětech*), či s žánrem, kdy *film o filmu* je v určitých částech žánrově shodný s hlavním filmem (*T.M.A.*).

Ve všech třech *filmech o filmu* bylo pracováno také s PR rovinou, jež je zcela neoddelitelná od jakéhokoliv *filmu o filmu*.

4.1.1. Příběhy obyčejného šílenství

Film *Příběhy obyčejného šílenství* natočil v roce 2004 režisér Petr Zelenka pro produkční společnost Negativ. Premiéra se odehrála 24. února 2005.

Scénář filmu napsal režisér Zelenka podle stejnojmenné vlastní divadelní hry. Hlavním hrdinou je Petr (Ivan Trojan), třicetiletý mladý muž, který ne vždy vlastní vinou prožívá v každodenním životě spoustu bizarních situací. Pracuje v letištním překladišti, nedávno se mu rozpadl dlouholetý vztah a sousedy je nucen k voyeurství. Petrova matka pro změnu vykazuje silný spasitelský komplex, zatímco otec jen bloumá životem bez nápadu na uplatnění.

Film o filmu natočil Jiří Lívánek – absolvent Katedry kamery na pražské FAMU, který napsal také scénář. Vizuální podoba je velmi standardní. Rozhovory jsou zachycovány vždy vsedě, dotazovaný je pokaždé uvozen titulkem. Záběry z filmu jsou od záběrů z natáčení odlišeny pouze poměrem obrazu, záběr filmový je 16:9, ten z natáčení pak 4:3. Po vizuální stránce nenajdeme žádné odlišnosti od obecných *filmů o filmu*.

Obsahově se *film o filmu* skládá ze záznamů pěti „šíleností“. Ty jsou postupně odkrývány a konfrontovány s reakcemi jejich protagonistů.

1) *Film o filmu* začíná natáčením scény, kdy se Ivan Trojan snaží schovat do prázdné vany v cizím bytě. To ovšem neunikne pozornosti dvou dětí.

2) Natáčení vernisáže výstavy je glosováno staršími komparsisty, kteří nechápou podle pokynů svou roli a svorně odsuzují hraní jako věc naprosto nepřirozenou. Kupříkladu starý pán v obleku prohlašuje: „*Podle toho komparsního lístku vidím ten název Příběhy obyčejného šílenství, nemůžu jaksí pochopit, co je obsahem toho filmu budoucího.*“²⁵

3) Začínající herec Miroslav Krobot (dříve divadelní režisér) vypráví o svém prvním natáčecím dni, kdy musel na pokyn režiséra skákat v tandemu s padákem z letadla. Naneštěstí nemohli najít místo doskoku.

4) Ivan Trojan si zamiloval veškerou letištní techniku a pohroužil se do své role natolik, že ve finále už jezdil jen na vysokozdvihném vozíku a svými šprýmy ohrožoval štáb.

5) V poslední „šílenosti“ se objevuje figurína Eva, jejíž role byla oproti divadelní hře značně upozaděna. Ve filmu je Eva v žárlivé scéně shozena z velína překladiště a při pádu se rozbije. Na natáčení ji bylo ale potřeba poníčit víc, na čemž si „smlsla“ mužská část štábu, zatímco ženská část jen přihlížela a souhlasila s usmrčením „nevěrnice“.

Celý přehled „šíleností“ vtipně zakončuje herečka Nina Divíšková: „*V člověku je spousta položek. (...) Ani vy nejste daleko od toho bláznovství.*“²⁶

V prostřizích jsou ukazovány rozhovory s režisérem a herci. Debatují o svých postavách a také o době, ve které se film odehrává. Tato pasáž není nikterak neobvyklá a za normálních okolností by souzněla s obecným schématem *filmu o filmu*. Důležité je prostředí, jak je v pozdější fázi ozřejmáno, kde se rozhovory odehrávají. Dotazovaní sedí na zahradě u velké vily, oděni v zelených županech. Vše je vygradována v závěru, kdy jsou tázaní odváděni pracovníky v bílých pláštích do budovy. Divák zjišťuje, že se jednalo o chovance psychiatrického ústavu a celé zobrazené natáčení byl jen druh dramaterapie, určené

²⁵ *Film o filmu Příběhy obyčejného šílenství* (Jiří Lívánec, 2004). 00:04:24-00:04:40.

²⁶ Tamtéž, 00:12:07-00:12:37.

ke zlepšení jejich duševního stavu a společenského soužití. V závěru „režisér“ Petr Zelenka při sezení s lékařem prohlašuje: „*No docela by mě zajímalo někdy si to zkusit doopravdy. Takhle si natočit nějaký film.*“²⁷

Film o filmu tedy vyznívá jako menší a kratší pokračování hlavního filmu, které v náznacích dovysvětluje motivace postav. Divákům se poodkrývá také druhá rovina, ve které se dozvídá, že výsledný film je „záznamem“ dramaterapie chovanců jednoho ústavu. V rámci ostatních *filmů o filmu* z daného období se jedná o svěží inovaci.

4.1.2. O rodičích a dětech

Film natočil v roce 2007²⁸ režisér Vladimír Michálek, který spolu s Jiřím Křížanem adaptoval novelu *O rodičích a dětech* Emila Hakla do podoby filmového scénáře.

Starý intelektuální otec (Josef Somr) již nemá s vlastním synem (David Novotný) mnoho společných zájmů. Spojují je jen pravidelné procházky po Praze, které se konají vždy jednou za měsíc. Cestou probírají různá témata - osobní vztahy, historii, politiku atd. Jednou se otec dozví, že má vnuka (Luboš Kostelný), kterému je už přes dvacet let a o jehož existenci se jeho syn dozvěděl teprve nedávno.

Film o filmu natočila Olina Kaufmanová, která vystudovala v roce 1996 Katedru střihu na pražské FAMU. V praxi své specializace využila při spolupráci například na filmech *Eliška má ráda divočinu* (Otakáro Maria Schmidt, 1999), nebo *Non plus ultras* (Jakub Sluka, 2004). Základní složky nejsou nijak výrazně odlišeny od obecného schématu. Scény z filmu jsou opět v jiném formátu obrazu než scény rozhovorů. Ty jsou uvozeny titulkem se jménem dotazovaného.

Film o filmu se dělí do dvou linií – hlavní a vedlejší. Hlavní linie dodržuje svůj PR potenciál a seznamuje diváka s průběhem natáčení. Zásadním problémem bylo adaptování původní novely do filmové podoby. Režisér sám napsal několik variant scénářů, ale až po přizvání scénaristy Jiřího Křížana začal být s finální podobou spokojen. Ústřední procházku (na které se odehrává celý příběh krom retrospektiv) se snažili natočit tak, aby diváka bavila a nepůsobila zmatečně. Dále se ve *filmu o filmu* dozvídáme o reálném předobrazu hlavních hrdinů otce a syna

²⁷ Tamtéž, 00:14:30-00:14:38.

²⁸ Premiérován 6.3. 2008

Benešových (syn je autorem předlohy). Poslední obsáhlejší výstup osvětluje režisérův výběr herců, kdy nesází pouze na osvědčené tváře, ale pídí se spíše po charakterech. Kvitována je i neobvyklá podobnost tří hlavních představitelů – dědečka (Josef Somr), otce (David Novotný) a syna (Luboš Kostelný).

Vedlejší linie souzní s názvem filmu. Hlavní představitelé a štáb postupně odkrývají, jací byli či jsou jejich rodiče, co dělali, jak je ovlivnili, od koho „přebrali“ hlavní vlastnosti a komu jsou více fyzicky podobní. Odpovědi jsou konfrontovány s dotýcnými rodiči (pokud je to možné). Divák má tedy neobvyklou možnost vhledu do soukromí herců a štábu, jež si povětšinou úzkostlivě hlídají. Může odhalit, jaké vlastnosti považují herci/štáb za zásadní a porovnat to s tvrzením jejich rodičů.

Postupně se odkrývají vztahy autora předlohy Emila Hakla (vlastním jménem Jan Beneš) a jeho otce Ivana Beneše, jejichž procházky byly základem celé knihy. Scénárista Jiří Křížan diváka seznamuje se svou matkou Dagmar a hovoří o tom, jak je vděčný za možnost mít svého rodiče při sobě až do pozdního věku. Josef Somr při natáčení rád vzpomínal na svého otce, který se svými vlastnostmi velmi přibližoval jeho roli. David Novotný by byl vděčný za povahové rysy svého jedinečného otce, podle matky má bohužel i některé její vlastnosti. Rita Henychová – matka Vladimíra Michálka – upozorňuje, že byl osobností již od dětství a svého otce prakticky nepoznal. Na natáčení se poté objevuje jeho adoptivní otec a také vlastní syn. Jiří Lábus vzpomíná, kdo určoval chod rodiny za jeho dětství. Zuzana Stivínová představuje svou moderní a ctnostnou matku. Mariana Kroftová si zoufá nad reakcemi blízkých, kteří v ní vidí jejího otce, vzteklého cholerika. Kroftová by raději s věkem dospěla do vlastností své maminky. Zvukař Radim Hladík vzpomíná, že v určitém věku byl svému otci vizuálně podobný, nyní už ale určitě ne. Producent Jan Dobrovský je dle svých slov více poznamenaný geny než dobou, ve které vyrůstal a v mládí žil. Kameraman Martin Štrba je označen za velkého nepořádníka. V posledním odhalení se Luboš Kostelný přiznává, že se již mnohokrát přistihl při chování podobnému jeho otci, což nikdy nechtěl.

Všechna odhalení či tajemství jsou právě tím ozvláštňujícím, které zcela odlišuje *Film o filmu O rodičích a dětech* od ostatních. Divák má možnost nahlédnout do lidštější stránky herců/štábu, koncept tak koresponduje s názvem filmu.

4.1.3. T.M.A.

Filmem *T.M.A.* se po dlouhých letech vrátil na plátna kin jeden z předních představitelů Československé nové vlny, režisér Juraj Herz. Žánrově je film řazen mezi mysteriózní horrory a jeho premiéra se uskutečnila 9. července 2009.

Marek je rocker a malíř vracející se po několika letech na místo, kde strávil dětství. Ve starém domě se snaží skrýt před uspěchanou dobou a začít opět malovat. Tísňivá atmosféra domu v něm vyvolává zapomenuté vzpomínky. Začíná jej obklopotvat děs a krvavá historie budovy.

Film o filmu natočil Jan Rendl, v té době student prvního ročníku Katedry dokumentární tvorby na pražské FAMU. S *Making of T.M.A.* (jak zní oficiální název) soutěžil v roce 2009 také na pravidelném FAMUFESTu. Do oficiálního katalogu festivalu měli tvůrci povinnost napsat krátkou anotaci, která celý film přiblíží. Z následujících řádků je patrná snaha o invenci. „*Jedná se o netradičně pojatý film o filmu. Místo mluvících hlav herců, čekání na slunko kameramanů a režisérů hýřících superlativy nad fantastickým štábem jsme však do hry nechali vstoupit skutečné esoteriky a kartárky, samotný osud, kterým se připravovaný film Juraje Herze T.M.A počertech začal proplétat.*“²⁹

Hned v základních složkách najdeme dvě důležité inovace, které zcela odlišují tento *film o filmu* od jiných. V první řadě můžeme jasně slyšet režiséra za kamerou, jak klade otázky a reaguje na věci, které se dějí před ní (např. položení doplňující otázky apod.). Za druhé je novátorská přítomnost esoterika ing. Pavla Kozáka na natáčení.

V obsahové rovině se *film o filmu* zaměřuje na žánr mysteriózního hororu, kterým *T.M.A.* je. K navození atmosféry jsou zmiňovány podivné události, které se během natáčení staly. Například scénáristovi na hotelu černal displej notebooku, mikrofony „žraly“ nebývalý počet baterií apod. Neobvyklé stavy prožívali i herci, Ivan Franěk nemohl v průběhu natáčení ve vile spát a po nocích točil vlastní film, kde v různých spárách na stěnách viděl obličej lidí. Mnohé je dáváno za vinu zvláštní „temnotě“, která obestupuje vilu, v níž se film natáčel. Vše komentuje režisér Herz: „*Já tomu nevěřím. Já jsem hluboce věřící praktikující ateista. Takže já ničemu takovému nevěřím. Ale rád o tom točím.*“³⁰

²⁹ JINDŘICHOVÁ, Markéta (ed.) *Famu Fantomas Fest*. Praha, 2009, s. 61.

³⁰ *Film o filmu T.M.A.* (Jan Rendl, 2009). 00:03:20-00:03:35.

Režisér *filmu o filmu* přizval na natáčení esoterika, s jehož pomocí se snaží poodkrýt záhadnou minulost tohoto místa. Celkem v pěti výstupech odborník Kozák postupně přichází na kloub smrti, která se ve vile udála. V prvním výstupu esoterik žádá astrální bytost, aby proti němu neuplatňovala negativní ochranné energie a vpustila jej do vily. Následně v jedné z místností odborník zjišťuje, že v domě došlo k úmrtí nešťastnou náhodou poté, co byla tato astrální bytost spatřena. Kozák vysvětluje, že k takové neblahé příhodě může dojít, pokud je člověk nemocný. Ve třetím výstupu je divák ujistěn, že bytosti nevadí přítomnost štábu v budově, má tak totiž možnost upozornit na událost, která proběhla. Kozák vede štáb *filmu o filmu* na věžičku vily, zde s astrální bytostí promlouvá o místě, kde se vše odehrálo. Na náměstí blízké vesničky stojí starý dům, před jehož prahem se esoterik snaží zjistit klíčové informace. Ducha však zjevně uspokojilo vše pouze naznačit a zmizel. Tím putování za záhadou končí.

Uvěřit všemu, co se ve *Filmu o filmu T.M.A.* odehrává, je obtížné. Mnohé výpovědi působí silně senzacechtivým dojmem a zavání bulvárem. Ovšem na druhé straně se štábu nedá upřít snaha posunout *filmu o filmu* na vyšší než jen propagační úroveň. Pro přesnost je však nutné dodat, že i zde je vymezen prostor pro deskripci „složitostí“ spojených s točením erotických scén. Přítomnost pana Kozáka je oproti jiným *filmům o filmu* osvěžující. Jeho vyšetřování je ale bohužel rázem ukončeno a divák nemá možnost posoudit věrohodnost jeho počínání.

4.2. V hlavní roli režisér

Podkapitola analyzuje způsob práce režiséra/režisérky ve *filmech o filmu*. Nejedná se o jediné možné způsoby, ale výběr těch nejzajímavějších přístupů z *filmů o filmu* daného období. Obecné schéma je opět neaplikovatelné.

4.2.1. Dopisy z realizace

Film o filmu Pravidla lži Roberta Sedláčka vznikl v produkční společnosti Produkce Radima Procházky³¹, stejně jako celovečerní film, který měl premiéru 30. listopadu 2006. Dokument je uvozen následujícím sdělením: „*Komentář k tomuto*

³¹ Jako koproducent u filmu figuruje Česká televize, na jejíž obrazovkách byl *film o filmu* odvysílán.

*filmu je složen z dopisů, které v průběhu uplynulých tří let psal svému producentovi režisér filmu Pravidla lži.*³²

Film o filmu je složen ze záběrů z natáčení a z hotových scén filmu. Absentují rozhovory s tvůrci, prim hrají dopisy předčítané jako voiceover hercem Davidem Novotným. Dokument se odehrává ve dvou rovinách, které se v určitých částech kříží. První rovina se chronologicky shoduje s dějem filmu, druhou linii tvoří rovina režijně/dopisní. Dopisy popisují počátek celé práce na scénáři/filmu. Režisér, který je zároveň autorem scénáře, odjíždí sledovat komunitu „fetáků“ v Němčicích a doufá, že načerpá dost inspirace k napsání scénáře k celovečernímu filmu *Komunita*³³. Následně s nadšením informuje o množství materiálu, které získal. Ve *filmu o filmu* je ve dvou scénách ukázáno, jak byly zážitky režiséra (popsané v dopisech) přeneseny do filmové reality. Nastávají „pochybnosti“ o termínu odevzdání scénáře, i když režisér celou situaci uklidňuje parafrází citátu Milana Kundery: „*Blíží se to. Posledního února to dopíšu. Optimismus je opium lidstva. Deprese orgasmus umělce.*“³⁴

„*Dopsal jsem. Dvanáct lidí, kteří se nechali dobrovolně zavřít na statku na Šumavě. Dobrovolně se zřekli svobody. Manuálně pracují, živí sami sebe a navzájem si pomáhají překročit svou minulost. Na jeden rok. Vztahy jsou rovnoprávné. Nikdo nemůže mít hlavní slovo. Zakázány jsou erotické vztahy. Ale vydržte to, když muži a ženy jsou pohromadě a témat k hovoru je tak málo. Za porušení pravidel komunity ale hrozí vyloučení. Pracují nervy a pudy. Jolana, tu by mohla hrát Petra Jungmanová, je slabá holka a Milan, to bude Jirka Langmajer, zase silný chlap. Porušovat pravidla tam, kde se tolik hraje na pravdu, znamená rozvrátit všechno a ohrozit všechno. Přijde mezi ně někdo nový. A někdo další si vzpomene, že jedna smrt tam venku byla vražda. Náhody nejsou. Zabil někdo z nich. Jde o to, jak rychle se ze zmatku vynoří konkrétní jméno a jestli to jméno je opravdu jméno vraha.*“³⁵ Citát, který ve *filmu o filmu* představuje jednu samostatnou část, představuje několik hlavních aspektů režisérový práce. Anotace budoucího snímku, jak ji režisér napsal v dopise, koresponduje s příběhem hotového filmového díla. Navrhované herecké obsazení (kterému byl scénář psán „přímo na tělo“) je opravdu uskutečněno. Producent Radim Procházka,

³² *Film o filmu Pravidla lži* (Radim Procházka, 2006). 00:00:25-00:00:35.

³³ Komunita je původně zvažovaný název. V distribuci šel film pod jménem *Pravidla lži*.

³⁴ *Film o filmu Pravidla lži* (Radim Procházka, 2006). 00:07:25-00:07:32.

³⁵ Tamtéž, 00:07:40-00:08:35.

který s Robertem Sedláčkem pracoval již dříve na jeho dokumentárních filmech, nechal režisérovi volnou ruku v realizaci projektu. Přesto v závěrečném dopise režisér označuje scénář a hotový film jako dva úplně rozdílné příběhy, jelikož film byl ovlivněn mnohými připomínkami štábu.

4.2.2. Pohádat se o štěstí

Film o filmu, který zapadá do obecného schématu, často obsahuje ukázky z natáčení několika scén. Přístup režiséra k přípravě scény či k práci s herci z něj vysledovat nelze. Tento přístup pouze využívá „kouzlo“ přítomnosti na natáčení. Naopak *Film o filmu Štěstí* se povětšinou věnuje promluvám herců a režiséra během natáčení jedné scény. Záběry na první pohled působí jako obyčejná hádka herců s režisérem o vyznění scény a způsobu, jak ji natočit. Při hlubším pozorování zjistíme, že tato rovina je upozaděna, emotivnost odsunuta, dominuje touha vytvořit scénu tak, aby divákům předala zamýšlené sdělení.

Ve výsledné scéně se odehrává následující: Monika (Tatiana Vilhelmová) odjíždí. Rozloučit se přišel nejen Toník (Pavel Liška), který po ní už od dětství tajně touží, ale také její psychicky nevyrovnaná kamarádka Dáša (Aňa Geislerová), svobodná matka dvou dětí udržující poměr s ženatým mužem. Monika si uvědomí, že Dáša se sice přišla rozloučit, ale nechala své dvě malé děti úplně samotné v panelákovém bytě. Dojde jí, že se Dáša musí léčit, aby děti více neohrožovala.

V emotivní výměně názorů nad podobou scény „hraje“ hlavní roli Tatiana Vilhelmová. Srdečně vysvětluje svůj pohled na vyznění scény a názor, jak by měla být natočena. K tomu souhlasně přikyvují Anna Geislerová s Pavlem Liškou a tázavě hledí na opodál mlčky stojícího režiséra Bohdana Slámu. Ten po několika dalších minutách hereččina vysvětlování začne emotivně objasňovat svůj záměr s danou scénou a její postavení v rámci celého filmu. Následuje několik kratších ukázek Slámovy práce s herci v jiných scénách. V rozhovoru s ním divákovi objasňuje, jaké „štěstí“ to chtěl natočit.

Poté se opět vracíme na plac, kde se natáčí zmiňovaná emotivní scéna. Všichni jsou viditelně klidnější a z promluv herců je patrné, že vše podstatné si aktéři vyříkali v karavanu. Nyní je režisérův záměr všem jasný, ztotožňují se s ním. Po předchozí konfrontaci uklidněný režisér konstatuje své štěstí na štáb, kterému šlo hlavně o dobro věci. On sám prý není důležitý, jelikož není neomylný.

Divák má tedy možnost ve čtyřech scénách nahlédnout do práce režiséra Bohdana Slámy poněkud jinak, než je ve *filmech o filmu* zvykem. Nevidíme jen idylické bezproblémové natáčení plné úsměvů a hezkého počasí. Vidíme zde mnoho emocí při natáčení, které režisér dokáže umně krotit pro zdárný výsledek.

4.2.3. Hezké chvíle paní Věry

Poslední vybraný přístup jak ukázat práci režiséra (v tomto případě režisérky Věry Chytilové) je zachycen ve *Filmu o filmu Hezké chvíle bez záruky*, který natočila pro společnost Negativ režisérka Jitka Rudolfová.³⁶ Opět zde najdeme dvě roviny. Upozaděnou se překvapivě stává rovina filmu, do popředí se dostává osobnost režisérky Chytilové. *Film o filmu* prakticky nepředstavuje snímek *Hezké chvíle bez záruky*, ale věnuje se režisérce, převážně jejím názorům na muže, vztahu k divákům a procesu natáčení filmu.

Dokument se skládá ze záběrů z natáčení, ze samotného filmu a také z rozhovoru s Chytilovou. Rozhovor dominuje a ostatní záběry jen dokreslují názory, které v něm padnou. Chytilová při něm neuhýbá pohledem (skoro ani nemrká), stojí si za každou větou, kterou pronese a nebere si žádné servítky (ostatně jako v žádném jiném rozhovoru).

Vše začíná myšlenkou, že film má být rozhovorem s divákem na dané téma. Takto by se dal specifikovat i tento *film o filmu*. Rozhovor s divákem na téma: Jaká je Věra Chytilová režisérka? Nejprve krátce vysvětlí hlavní zápletku filmu a výběr spolupracovníků. Následně je záběrem z natáčení prezentován její známý názor na mužské pohlaví: „*Chlapi jsou tak nepoddajný. Já bych je zmastila.*“³⁷ V tomto místě pro diváka končí jakékoliv „podstatnější“ získávání informací o filmu. Chytilová se o něm již konkrétněji nevyjadřuje a divák dále „pouze“ sleduje její ventilování názorů na natáčení filmů apod.

„*Já se nemůžu vtělovat do mysli diváků. Jací oni jsou, jak to viděj. Co by je bavilo, co by je nebavilo. Já musím předpokládat, že divák je jako já. Že divák vnímá jako já a že já vlastně vedu sama se sebou, to je s divákem, rozhovor na dané*

³⁶ Pro společnost Negativ natáčela Jitka Rudolfová *filmy o filmu* pravidelně. Do roku 2009, kdy debutovala u stejné společnosti celovečerním filmem *Zoufalci* (2009), natočila například *Film o filmu Venkovský učitel* (2008), nebo *Film o filmu Děti noci* (2008). Tyto *filmy o filmu* podobnou originalitou jako *Film o filmu Hezké chvíle bez záruky* neoplývaly.

³⁷ *Film o filmu Hezké chvíle bez záruky* (Jitka Rudolfová, 2006). 00:01:42-00:01:50.

*téma i se vším tím co o tom nevím, co o tom tuším, co o tom třeba vím, co zrovna poznávám.*³⁸ Tento citát je jednoduše aplikovatelný na všechny filmy Věry Chytilové. Ta se vždy snaží najít vlastní osobitý styl v zobrazení a doufá, že tento způsob vyjádření divák pochopí a ocení. V tomto filmu se jedná především o ruční kameru Martina Štrby, která je natolik roztřesená a „živá“³⁹, že divák mnohdy ztrácí orientaci v prostoru a netuší, co se ve filmu odehrává. My ovšem víme, že se režisérka nevyjadřuje pouze k tomuto snímku, ten už slouží pouze jako podkres k jejímu medailonku. Dále se dozvídáme, že při natáčení si připadá jako v rauši a film pro ni v té chvíli má pouze matné obrysy. Příběh je pro ni důležitý jenom v tom smyslu, jak je důležitý pro diváka a nejtěžší je při realizaci nezabloudit, udržet si vytýčený směr.

V tomto *filmu o filmu* je zcela potlačena PR rovina, což je událost velmi neobvyklá. Režisérka Rudolfová tímto dokumentem skládá hold významné české režisérce a v druhém plánu lehce informuje, že stále natáčí filmy jako například *Hezké chvílky bez záruky*.

4.3. Další specifické filmy o filmu

V této části budou představeny ozvláštňující postupy u dalších *filmů o filmu* z daného období, které ovšem zachovávají popsané obecné schéma.

Zajímavé řešení průvodce se objevuje ve *Filmu o filmu Žralok v hlavě*. Dokumentem provází režisérka Maria Procházková svým hlasem. Ten diváka provede celým *filmem o filmu*, který se svou obsahovou stránkou nikterak nevybočuje z obecného schématu.⁴⁰ *Film o filmu Kráska v nesnázích* byl vytvořen až dodatečně. Divák jej měl možnost spatřit díky originálnímu DVD. Specifikem v tomto snímku jsou záběry z premiéry celovečerního filmu na Mezinárodním filmovém festivalu Karlovy Vary. Záběry jsou doplněny reakcí publika na určité scény z filmu a emoce štábu po premiéře. Režisérova představa tvorby dlouhých záběrů je konfrontována se samotným natáčením ve *Filmu o filmu Venkovský učitel*. Bohdan Sláma vysvětluje, pomocí jaké techniky chce dané záběry natáčet a jak musejí herci vše předem nacvičit.

³⁸ Tamtéž, 00:06:25-00:06:55.

³⁹ „Živost“ kamery míním její neustálý pohyb, kterým se režisérka snaží divákovi dopomoci k pocitu vlastní přítomnosti v dané scéně.

⁴⁰ Menší výjimečností je absence rozhovorů v tomto *filmu o filmu*.

K filmu *Anglické jahody* vznikly *filmy o filmu* dva – delší a kratší. Delší půlhodinový se drží obecného schématu a režisér Vladimír Drha zde osvětluje jak se k látce dostal, odkud pocházejí peníze na natáčení a kde objevil nové mladé herce. Zároveň vznikl kratší patnáctiminutový *film o filmu*, který sice také využívá převážně svůj PR potenciál, ale hravější formou starých Československých filmových týdeníků. Hlas průvodce diváka upozorní na nově vznikající český film. Ovšem měli by si dávat pozor, jelikož se jedná o protikomunistickou propagandu (film líčí příjezd sovětských vojsk do Československa v roce 1968). Tato ideologická demagogie je vtipně využívána po celý *film o filmu*, který ovšem po obsahové stránce neposkytuje nic inovačního.

Vznik animovaného filmu je zajímavý již sám o sobě. Náročná a hlavně zdoluhavá práce animátorů je představena kupříkladu ve *Filmu o filmu Fimárum 2*, který ovšem sklouzává do pouhého představení hlavních režisérů všech čtyř povídek. *Film o filmu Na půdě aneb Kdo má dnes narozeniny* představuje režiséra Jiřího Bártu, který si při výrobě filmu dával záležet na každém detailu. Je zde ukázána také jeho práce s živým hercem (Jiří Lábus), který se ve filmu objeví. U *Filmu o filmu Kozí příběh – Pověsti staré Prahy* je důraz kladen na množství lidí pracujících na 3D animaci a také na několikaleté „natáčení“.

Všechny tyto *filmy o filmu* obsahují ozvláštnění. To je ovšem užito v menší míře než u filmů z předchozí kapitoly a proto jim není věnována větší pozornost. Navíc na tyto dokumenty lze (jak již bylo řečeno) aplikovat obecné schéma, i když se zaměřují jen na určitá specifika jejich vzniku.

5. ZÁVĚR

Cílem práce bylo zaplnit mezeru v dosud nereflektované oblasti filmové tvorby a postihnout fenomén natáčení *filmů o filmu* v Česku. Ve třech kapitolách byl postupně představen počet vzniklých *filmů o filmu*, jejich skladba, obsah a také zdali existují tvůrci, kteří k danému tématu přistupují jinak, než je obvyklé.

V první části práce je určena linie zájmu, která je ohraničena daty 1. 1. 2005 – 31. 12. 2009. U všech českých hraných distribučních filmů z tohoto období bylo zkoumáno, zdali k nim vznikl *film o filmu*. Výsledky jsou prezentovány v tabulkách, které jsou zařazeny na konec kapitoly. Ty jsou rozříděny podle kalendářních roků, filmy v nich jsou řazeny podle data jejich premiéry. Je zde obsaženo 112 filmů, u kterých se zkoumala přítomnost *filmu o filmu*. Celkem bylo zjištěno 78 reálně vzniklých *filmů o filmu*⁴¹, ku 24 filmům dokument nevznikl a u 10 případů se vznik nepodařilo dopátrat⁴². Problematickým se ukázalo být ověřování údajů k premiérám filmů a jejich věrohodnost v českých tiskovinách zabývajících se filmovým průmyslem. Dokonce ani Národní filmový archív, který vydává měsíčník *Filmový přehled* a každoroční *Filmovou ročenku*, nedokáže zajistit věrohodná data na potřebné úrovni.⁴³ Proto jsou výsledné tabulky tvořeny z více zdrojů.

Další část práce odhaluje vypořádané schéma, které je klíčové pro valnou většinu *filmů o filmu*. Je rozebrána skladba dokumentů a její dělení na záběry z natáčení, hotové scény a rozhovory s tvůrci. Dále je specifikována vizuální podoba, která je určena mimo jiné kvalitou techniky použité při natáčení. V obsahové náplni je přesně určeno, čím se v jednotlivých částech *filmy o filmu* zabývají a jaké jsou nejčastěji kladené otázky při rozhovorech s tvůrci. Na základě těchto poznatků bylo vytvořeno následující obecné schéma:

⁴¹ K některým filmům vzniklo i více *filmů o filmu*. Kupříkladu filmy *Tobruk* (Václav Marhoul, 2008), *Sestra* (Vít Pancíř, 2008) nebo *Anglické jahody* (Vladimír Drha, 2008) měly dva *filmy o filmu*, *Doblba* (Petr Vachler, 2005) dokonce tři.

⁴² Filmy nešlo vypátrat běžnou cestou, oslovení producenti nereagovali na emaily. Požádal jsem o pomoc paní Lucii Séligrvou, která pracuje v produkci VAC – Vachler Art Company. V této společnosti se podílela na realizaci dokumentárního seriálu *Rozmarná léta českého filmu* (Petr Vachler, Jan Stehlík, 2011), zajišťovala (mimo jiné) také ukázky z filmů. Jako ukázky byli použity také *filmy o filmu*. Podle jejího emailu měly k filmům *Dvojka* (Jaroslav Fuit, 2009), *Oko ve zdi* (Miloš J. Kohout, 2009), *Nestyda* (Jan Hřebejk, 2008), *Kawasakihovo růže* (Jan Hřebejk, 2009) *filmy o filmu* vzniknout. Bohužel se mi tato informace nepodařila ověřit, proto ji nepovažuji za podloženou.

⁴³ Nejzámějším příkladem je problematika určení premiéry filmu *Ještě žiju s věšákem, plácačkou a čepicí* (Pavel Göbl, 2005), kdy *Filmový přehled* uvádí datum 26. ledna, zatímco ve *Filmové ročence* figuruje datum 5. ledna.

Složení	- záběry z natáčení - hotové scény z filmu - rozhovory s tvůrci
Vizuál	- rozlišování mezi záběry z natáčení, hotových scén a rozhovory - rozhovory jako „mluvící hlavy“ - grafika titulků
Obsah	- začátek - scénář <ul style="list-style-type: none"> ▪ Co Vás inspirovalo/přivedlo k napsání? ▪ Jak vznikal scénář? ▪ O čem film bude? - herci <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaká je Vaše postava? ▪ Jaký je její charakter? -- podotázka ▪ Jak se Vám spolupracovalo s režisérem? - režie <ul style="list-style-type: none"> ▪ Proč jste obsadil tohoto herce/herečku? ▪ Jak se Vám točil film? - natáčení <ul style="list-style-type: none"> ▪ oblíbené scény (režiséra/herců) ▪ náročné scény ▪ atmosféra na place, rozmary počasí - závěr <ul style="list-style-type: none"> ▪ Na co se může divák těšit? ▪ Co si divák odnese z kina?

Funkčnost schématu je následně doložena na třech příkladech - *Film o filmu Román pro ženy*, *Film o filmu Tajnosti*, *Film o filmu Proměny*. Tyto dokumenty jsou pomocí schématu rozebrány a velká pozornost je soustředěna na odchylky, kterými se liší. Ty jsou jen v pořadí otázek kladených při rozhovorech, které není ve schématu přesně specifikováno a bylo již dříve upozorňováno na jeho různost. Práce tedy dochází k závěru, že schéma je funkční a aplikovatelné.

Poslední část je zaměřena na specifické přístupy k *filmům o filmu*. Jedná se o snímky, které se obecnému schématu vymykají a razí si svou vlastní cestu. Na dvou skupinách a příkladech v nich je specifikováno užité ozvláštnění a prezentován rozbor jednotlivých *filmů o filmu*. Právě tato část práce svým

obsahem vyvrací tvrzení Petra Zelenky, které ji uvozuje. *Film o filmu* nemusí být bonusem či odpadem z natáčení. Díky práci některých českých filmařů (Jan Rendl) a filmařek (Jitka Rudolfová) je dokázáno, že může být velmi specifickým, soběstačným druhem dokumentu, který neslouží pouze k propagačním účelům a má své opodstatnění také po premiéře hlavního filmu. Příkladem kvalitní práce může být úspěšnost některých tvůrců při etablování na poli celovečerních filmů.

6. ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Jendřejek Jan

Název katedry a fakulty: Katedra divadelních, filmových a mediálních studií,
Filozofická fakulta

Název diplomové práce: Rozbor minidokumentů *filmy o filmu* českých
distribučních filmů z let 2005 – 2009

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D.

Počet znaků: 77 860

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 24

Klíčová slova: dokumentární film, film o filmu, český film

Po určení zkoumaného období (1. 1. 2005 – 31. 12. 2009) práce určuje kvantitativní rovinu vzniklých *filmů o filmu*. Dále je důraz kladen na skladbu těchto dokumentů a jejich obsah. Je zhotoveno základní schéma, které je aplikovatelné na většinu *filmů o filmu* vzniklých v daném období. Funkčnost schématu je dokázána na rozboru tří vybraných *filmů o filmu* z let 2005, 2007 a 2009. V poslední části se práce zaměřuje na odlišné přístupy v natáčení *filmů o filmu*.

7. SUMMARY

Analysis of short „Making of“ documentaries of Czech distribution films made between 2005 and 2009

The thesis defines studied period (1. 1. 2005 – 31. 12. 2009) and sets the quantitative line of "Making of" films originated within this specified period. It focuses on composition and content of these films. The thesis includes basic scheme which can be utilized on majority of "Making of" films made within the studied period. The functionality of this scheme is proved by analysis of three chosen "Making of" films from 2005, 2007 and 2009. Final part of the thesis is focused on different approaches to making "Making of" films.

8. LITERATURA A PRAMENY

8.1. Literatura

ARONOVÁ, Alice. 2008. *Karamazovi vychází na DVD* [online, cit. 12. 1. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.karamazovi.cz>>. Tisková zpráva je součástí této práce jako příloha 9.2.

BARTOŠEK, Tomáš (vedoucí redaktor). *Filmový přehled 2005*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archív, 2005. ISSN 00151645.

BARTOŠEK, Tomáš (vedoucí redaktor). *Filmový přehled 2006*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archív, 2005. ISSN 00151645.

BARTOŠEK, Tomáš (vedoucí redaktor). *Filmový přehled 2007*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archív, 2005. ISSN 00151645.

BARTOŠEK, Tomáš (vedoucí redaktor). *Filmový přehled 2008*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archív, 2005. ISSN 00151645.

BARTOŠEK, Tomáš (vedoucí redaktor). *Filmový přehled 2009*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archív, 2005. ISSN 00151645.

Czech film center [online, cit. 12. 1. 2011]. Dostupné z WWW <<http://filmcenter.cz/cz/homepage>>.

Česko-slovenská filmová databáze [online, cit. 12. 1. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.csfd.cz>>.

DVD Group. Cz [online, cit. 18. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.dvdgroupcz.com/>>

Historie DVD [online, cit. 18. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2003/xkrajic1.htm>>.

MONACO, James. *Jak číst film: Svět filmů, médií a multimédií*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2004. ISBN 80-00-01410-6.

Rozmarná léta českého filmu: Rok 1996 (Petr Vachler, Jan Stehlík). [online, cit. 18. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10267861763-rozmarna-leta-ceskeho-filmu/21056226507/obsah/147433-nastup-dvd/>>.

SZCZEPANIK, Petr (ed.). *Nová filmová historie: Antologie současného myšlení o dějinách kinematografie a audiovizuální kultury*. 1. vyd. Praha: Herrmann & synové, 2004. ISBN v knize neuvedeno.

SKOPAL, Pavel. (Ne)viditelné vrstvy filmového obrazu. Storyboard, DVD a exhibicionistická rétorika hollywoodského filmu. *Illuminace*, 2003, č. 4, s. 35-47. ISSN 0862-397X.

SKOPAL, Pavel. Staré a Nové. Dějiny DVD jako dějiny diferenciací. *Illuminace*, 2006, č. 4, s. 105-124. ISSN 0862-397X.

SKOPAL, Pavel. Staré filmy, nové příběhy. Kontextualizace a kulturní zprostředkování hollywoodských filmů na DVD. *Illuminace*, 2005, č. 3, s. 105-126. ISSN 0862-397X.

SKOPAL, Pavel. *"The (Hollywood) Adventure Continues on DVD": Praktiky diferenciací a diskursivního rámování hollywoodských filmů na DVD trhu*. Disertační práce. Filozofická fakulta Ústav filmu a audiovizuální kultury Brno. Brno: Masarykova univerzita, 1919.

TIBITANZLOVÁ, Ivana (vedoucí projektu) *Filmová ročenka 2005*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archív, 2006. ISBN 80-7004-128-5.

TIBITANZLOVÁ, Ivana (vedoucí projektu) *Filmová ročenka 2006*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archív, 2007. ISBN 978-80-7004-130-7.

TIBITANZLOVÁ, Ivana (vedoucí projektu) *Filmová ročenka 2007*. 1. elektronický optický disk (CD-ROM): 12 cm. Praha: Národní filmový archív, 2008. ISBN 978-80-7004-138-3.

TIBITANZLOVÁ, Ivana (vedoucí projektu) *Filmová ročenka 2008*. 1. elektronický optický disk (CD-ROM): 12 cm. Praha: Národní filmový archív, 2009. ISBN 978-80-7004-139-0.

TIBITANZLOVÁ, Ivana (vedoucí projektu) *Filmová ročenka 2009*. 1. elektronický optický disk (CD-ROM): 12 cm. Praha: Národní filmový archív, 2010. ISBN 978-80-7004-140-6.

Unie českých filmových distributorů [online, cit. 12. 1. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.ufd.cz>>.

VANĚK, Miroslav, MÜCKE, Pavel, PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.

8.2. Prameny

- CITOVANÉ FILMY

3 sezóny v pekle (Tomáš Mašín, 2009)

Anglické jahody (Vladimír Drha, 2008)

Doblba! (Petr Vachler, 2005)

Dvojka (Jaroslav Fuit, 2009)

Grandhotel (David Ondříček, 2006)

Hezké chvílky bez záruky (Věra Chytilová, 2006)

Jedné noci v jednom městě (Jan Balej, 2007)

Karamazovi (Petr Zelenka, 2008)

Kawasakiho růže (Jan Hřebejk, 2009)
Kráska v nesnázích (Jan Hřebejk, 2008)
Nestyda (Jan Hřebejk, 2008)
O rodičích a dětech (Vladimír Michálek, 2007)
Oko ve zdi (Miloš J. Kohout, 2009)
Pravidla lži (Robert Sedláček, 2006)
Proměny (Tomáš Řehořek, 2009)
Příběhy obyčejného šílenství (Petr Zelenka, 2005)
Román pro ženy (Filip Renč, 2004)
Sestra (Vít Pancíř, 2008)
Šťěstí (Bohdan Sláma, 2005)
T.M.A. (Juraj Herz, 2009)
Tajnosti (Alice Nellis, 2007)
Tobruk (Václav Marhoul, 2008)
Zoufalci (Jitka Rudolfová, 2009)

- FILMY O FILMU

Film o filmu 2Bobule (Julie Žáčková, 2009)
Film o filmu 3 sezóny v pekle (Tomáš Hodan, 2009)
Film o filmu Anglické jahody (Karel Spěváček, 2008)
Film o filmu Ať žijí rytíři! (Igor Krištof, 2009)
Film o filmu Bathory (Jan Kadeřábek, 2008)
Film o filmu Bestiář (Petr Novák, 2007)
Film o filmu Bobule (režisér neveden, 2008)
Film o filmu Děti noci (Jitka Rudolfová, 2008)
Film o filmu Doblba! (režisér neveden, 2005)
Film o filmu El Paso (Petr Hirjak, 2008)
Film o filmu Experti (Robert Bílý, 2006)
Film o filmu Fimfárum 2 (Linda Jablonská, 2006)
Film o filmu František je děvkař (Petra Nesvačilová, Vlasta Čtvrtničková, 2008)
Film o filmu Grandhotel (režisér neveden, 2006)
Film o filmu Gympl (Pavel Nosek, 2007)
Film o filmu Hezké chvílky bez záruky (Jitka Rudolfová, 2006)
Film o filmu Hlídač č. 47 (Martin Kubala, 2008)

Film o filmu Hodinu nevíš (Martin Kotouč, 2009)
Film o filmu Hrubeš a Mareš jsou kamarádi do deště (režisér neveden, 2005)
Film o filmu Chyťte doktora (Peter Hirjak, 2007)
Film o filmu Indián a sestřička (Karel Hrivňák, 2006)
Film o filmu Jak se krotí krokodýl (Miloslav Šmídmajer, 2006)
Film o filmu Ještě žiju s věšákem, čepicí a plácačkou (Erika Hníková, 2005)
Film o filmu Kameňák 3 (Daniel Gotminth, 2005)
Film o filmu Karamazovi (2008)
Film o filmu Kdopak by se vlka bál (režisér neveden, 2008)
Film o filmu Kozí příběh – Pověsti staré Prahy (Bedřich Ludvík, 2008)
Film o filmu Kráska v nesnázích (Vladimír Barák, 2006)
Film o filmu Krev zmizelého (J. Diviš, J. Rásocha, 2005)
Film o filmu Kvaska (2007)
Film o filmu Líbáš jako Bůh (režisér neveden, 2009)
Film o filmu Lištičky (Petra Nesvačilová, 2009)
Film o filmu Maharal – tajemství talismanu (režisér neveden, 2007)
Film o filmu Máj (Jolka Krásná, 2008)
Film o filmu Malé oslavy (Marek Urban, 2008)
Film o filmu Medvídek (Michal Hýka, 2007)
Film o filmu Muži v říji (P. Hanousek, 2009)
Film o filmu Na půdě aneb Kdo má dnes narozeniny
Film o filmu Na vlastní nebezpečí (Josef Urban, 2008)
Film o filmu Nejkrásnější hádanka (Jan Bělohlavý, 2008)
Film o filmu Normal (Julie Žáčková, 2009)
Film o filmu O rodičích a dětech (Olina Kaufmanová, 2007)
Film o filmu O život (Ondřej Hokr, 2008)
Film o filmu Peklo s princeznou (Ondřej Ctibor, 2008)
Film o filmu Po hlavě... do prdele (režisér neveden, 2006)
Film o filmu Poslední plavky (režisér neveden, 2007)
Film o filmu Pravidla lži (Radim Procházka, 2006)
Film o filmu Proměny (Michal Varga, 2009)
Film o filmu Protektor (Benjamin Tuček, 2009)
Film o filmu Příběhy obyčejného šílenství (Jiří Lívánek, 2005)
Film o filmu Pusinky (Petra Nesvačilová, 2007)

Film o filmu Rafíáci (Tomáš Medek, 2006)
Film o filmu Restart (režisér neuveden, 2005)
Film o filmu Ro(c)k podvratáků (Tomáš Medek, 2006)
Film o filmu Román pro ženy (Fanda Loukota, 2005)
Film o filmu Roming (režisér neuveden, 2007)
Film o filmu Sametoví vrazi (Martin Novosad, 2005)
Film o filmu Sestra (Georgij Bagdasarov, Miloš Tomic, 2008)
Film o filmu Sněženky a machři po 25 letech (režisér neuveden, 2008)
Film o filmu Skřítek (Jan Stehlík, 2005)
Film o filmu Svatba na bitevním poli (Miloslav Šmídmajer, 2008)
Film o filmu Šílení (Jan Daňhel, 2005)
Film o filmu Štěstí (Tomáš Hejtmánek, 2005)
Film o filmu T.M.A. (Jan Rendl, 2009)
Film o filmu Taková normální rodinka (Ondřej Hokr, 2008)
Film o filmu Tajnosti (Kateřina Jeřábková, 2007)
Film o filmu Tobruk (Vojtěch Kopecký, 2008)
Film o filmu U mě dobrý (režisér neuveden, 2008)
Film o filmu Václav (Eliška Fuchsová, 2007)
Film o filmu Veni, vidi, vici (Tomáš Medek, 2009)
Film o filmu Venkovský učitel (Jitka Rudolfová, 2007)
Film o filmu Vratné lahve (Martin Dostál, 2007)
Film o filmu Všechno nejlepší! (Martin Kotík, 2006)
Film o filmu Vy nám taky šéfe! (Tomáš Karas, 2008)
Film o filmu Zemský ráj to napohled (Viktor Schwarz ml., 2009)
Film o filmu Zoufalci (Dorota Máchalová, 2009)
Film o filmu Ženy mého muže (Marek Šulík, 2009)
Film o filmu Žralok v hlavě (Tomáš Hejtmánek, 2004)

9. PŘÍLOHY

9.1. Ukázka emailu produkčním společností

Jan Jendřejek <jendrejek.jan@gmail.com> 27. března 2011 15:18
Komu: Alena Vandasová <vandasova@maurfilm.com>

Dobrý den paní Vandasová,

jsem studentem Univerzity Palackého v Olomouci a píši diplomovou práci zabývající se minidokumenty film o filmu českých distribučních filmů z let 2005-2009.

Rád bych se Vás zeptal, zdali k filmu **Jedné noci v jednom městě** také vznikl film o filmu. Na originálním DVD jsem jej bohužel nenašel. Pokud vznikl bylo by možné jej od Vás získat ke zhlédnutí?

Děkuji mnohokrát za informaci a pomoc
Přeji příjemné dny
Jan Jendřejek

Alena Vandasová_M <vandasova@maurfilm.com> 28. března 2011 11:41
Komu: Jan Jendřejek <jendrejek.jan@gmail.com>

Vážený pane Jendřejku,

K filmu jedné noci v jednom městě žádný film o filmu bohužel nevznikl.
Nicméně...I přesto vám přeji mnoho úspěchů ve vaší práci.
S přáním hezkého dne,

Alena Vandasová
Public Relations & The Head of Office
MAUR film Ltd.
Salvátorská 4
110 00 Prague 1
Czech Republic
tel.: +420 775 117 646
vandasova@maurfilm.com
www.maurfilm.com

9.2. Tisková zpráva k vydání DVD k filmu *Karamazovi*⁴⁴

Tisková zpráva, Praha 28. listopadu 2008 *Karamazovi* vychází na DVD

Celovečerní film scenáristy a režiséra Petra Zelenky *Karamazovi* (2008) vychází 8. prosince na DVD. Drama *Karamazovi*, jehož filmovým distributorem je CinemArt, vydává na DVD společnost Bontonfilm.

Diváci se mohou těšit na 100 minutovou kinoverzi opatřenou anglickými titulky a českými podtitulky pro neslyšící. *Karamazovi* se objeví na našem filmovém trhu v nestandardní edici. DVD bude opatřeno luxusním obalem obsahujícím komplet s knihou a filmovým diskem oproštěným od tradičních bonusů. Obal v podobě knihy je totožný s programem, který se zdarma rozdával při projekcích v kinech, kde diváci mohli najít informace o filmu a tvůrcích snímku, dále o předloze F. M. Dostojevského *Bratři Karamazovi* a jejích filmových a divadelních adaptacích, o divadelníkovi a filmaři Evaldu Schormovi a také o Dejvickém divadle, kde v režii Lukáše Hlavici byla inscenována hra *Bratři Karamazovi* v hlavní roli s Ivanem Trojanem.

Doporučená maloobchodní cena DVD je 399 Kč. **Producent snímku Čestmír Kopecský** k záměru vydat DVD bez reklam a v netypickém balení dodává:

„Rozhodli jsme se vydat film na DVD bez všech nepodstatných příkras. Zrušili jsme loga všech partnerů i naše, reklamní snímky a všelijaké bonusy. Důvod je nasnadě. Film si oblíbila cílová skupina náročnějších diváků, milovníků Dostojevského, Schorma, Dejvického divadla, Petra Zelenky, kterou zajímají především otázky a odpovědi, které přinesl román Bratři Karamazovi. Film není chápán jako zábava, ale jako výbava vnímavého diváka. Proto jsme jeho vydání oprostili od zbytečného balastu a přikročili jsme k takzvanému vydání "v kůži". Myslíme si, že jeho diváci si ho chtějí zařadit do knihovny“.

Scenárista a režisér Petr Zelenka zmiňuje ještě jeden z důvodů, proč se diváci na DVD nedočkají bonusů:

„Došlo zde poměrně k výjimečné situaci, kdy natáčení bylo tak krátké, v podstatě bez jakýchkoliv rezerv a herci tak přesní, že nevznikl materiál pro tak zvané DVD bonusy. Veškerý materiál byl ve střížně použit. Navíc můj vztah k médiu DVD je dvojaký. Na jedné straně je to poměrně datově husté, tedy kvalitní médium, na straně druhé nám toto médium velice často diktuje, jaký obsah bychom na ně měli umístit. S příchodem CD sice začaly kapely produkovat desky dlouhé 70 i více minut, ale kvalita písní se snížila, protože za rok prostě autor nenapíše 16 vynikajících skladeb. Podobně je to s DVD a jeho bonusy. Musíme si uvědomit, že to, co jsme si zvykli nazývat bonusem, je ve skutečnosti odpad z natáčení, který je ve střížně prohlášen za nepoužitelný a do filmu není zařazen. Je to podobné, jako bychom v nějakém muzeu udělali sbírku například odstřížků látek, které vznikly špatným vzorem stříhu oblečení nebo výstavu strusky, která vznikla technologicky nedokonalou tavbou železné rudy. Může to být zajímavé, ale zároveň to přesouvá naši pozornost jinam – z filmu, který se promítá v kinech, na DVD, které by ovšem mělo být vždy vůči filmu podřízeným nosičem.

V neposlední řadě tady možná funguje i trochu té pýchy. Říkáme si, že ten film je tak dobrý, že žádné bonusy nepotřebuje. Lidí, které nadchl, nadchl především svoji

⁴⁴ Tisková zpráva nebyla nijak krácena, pouze byl odstraněn obrázek znázorňující plakát k filmu *Karamazovi*.

čistotou, odvahou udělat něco upřímného a snahou neohlížet se na to, jak se to dnes všechno dělá“.

Film *Karamazovi*, který získal například na letošním prestižním karlovarském festivalu Cenu mezinárodní filmové kritiky FIPRESCI a je v současné době za Českou republiku nominován na Oscara, putuje v kinech od dubna tohoto roku. K reakci diváků **producent Čestmír Kopecký** podotkl: „*Nejvíc mne překvapil vyrovnaný trend návštěvnosti. Naposledy v polovině listopadu v Ostravě byl vyprodaný sál, když při předchozích dvou uvedeních bylo kino plné z 50 %. To znamená, že film je vnímán jako důležitý a nezaměnitelný“.*

Synopse filmu *Karamazovi*:

Příběh se odehrává v současném Polsku. Do Krakova přijíždí skupina pražských herců v čele s režisérem hry, aby na alternativním festivalu v netradičním prostoru oceláren uvedla jevištní adaptaci Dostojevského hry *Bratři Karamazovi*, jejímž základem je vyšetřování otcovraždy. V divadelním dramatu, nabitém emocemi - láskou, žárlivostí, nenávisť, se řeší otázky víry, nesmrtelnosti a spásy lidské duše. Na pozadí divadelní zkoušky sledujeme osudy hereckého souboru, komické příběhy herců a režiséra. Do děje zasahuje i osobní tragédie jednoho z diváků, který projeví nezvyklé přání: poprosí herce, aby zahráli jenom pro něj. Zkouška se promění ve strhující představení, kdy herci vystupují pro jediného diváka. Náhle největší drama neprobíhá na jevišti, ale v hledišti...

O filmu *Karamazovi*:

Režisér a scenárista Petr Zelenka (autor *Knoflíkářů* /1997/, *Roku d'ábla* /2002/, *Příběhů obyčejného šílenství* /2005/ či scénáře *Samotářů* /2000/) natočil celovečerní hraný film **KARAMAZOVI**, který vznikl na motivy legendárního románu Fjodora Michajloviče Dostojevského *Bratři Karamazovi*. Petr Zelenka napsal scénář na základě dramaturgie Evalda Schorma, kterou bylo inspirováno i pražské Dejvické divadlo, kde je hra *Bratři Karamazovi* uváděna již osmým rokem v režii Lukáše Hlavici a herecky v ní exceluje Ivan Trojan v roli STARÉHO KARAMAZOVA. Petr Zelenka vytvořil originální adaptaci Dostojevského, v níž nechybí typicky Zelenkův humor, nadsázka a mystifikace. Svěbytnému filmovému tvaru předcházely tři verze scénáře.

KARAMAZOVI, jehož podtitul by podle režiséra Petra Zelenky mohl znít „*Žijeme jak zvířata, ale chceme se modlit“*, je dramatem o morálce, povaze člověka, lidském svědomí, vině, trestu a odpuštění. Film není jen psychologickou sondou do zpuštěné ruské duše, ale reflektuje aktuální téma odpovědnosti člověka za své činy.

Realizace filmu probíhala v létě 2007. Točilo se pouhých dvacet dnů, což byl pro Petra Zelenku osobní rekord. První klapka padla 2. července a natáčení skončilo 25. července 2007.

Většina filmu vznikala v Hrádku u Rokycan, kde se nachází Železářny Hrádek - funkční fabrika soustředěná na výrobu ocele. Filmaři přes den využívali hlavní halu (tzv. úpravnu), kde si postavili pódium. Během noci (od 22 hodin až do rána) v této hale pracovali dělníci. Ve filmu vidíme prostor gigantické továrny, kde herci zkouší své představení. Stírá se zde rozdíl mezi umělci a diváky, mezi divadelní fikcí a skutečným životem. Rovněž obrazová koncepce snímku (**kamera Alexander**

Šurkala, který má na svém kontě *Šeptej* či *Indián a sestřička*) je podřízena prostředí továrny. Jde o film natočený na klasickou filmovou surovinu 35 mm v širokouhlém formátu. **Hudbu** k filmu **složil polský oscarový hudebník Jan A. P. Kaczmarek**, žijící v Americe, který byl oceněn Oscarem za film *Finding Neverland* /2004/.

Fanoušci Dejvického divadla se v případě filmové podoby můžou těšit na podobné herecké obsazení jako na jevišti. Ve snímku se představí: **Ivan Trojan, Igor Chmela, Martin Myšička, David Novotný a Radek Holub**. Ženské postavy ztvárnily **Lenka Krobotová a Michaela Badinková**, která v divadelní hře nevystupuje.

Film **KARAMAZOVI** je mezinárodním projektem. **Producent Čestmír Kopecký** spolupracuje s Petrem Zelenkou již poněkolikáté (byl producentem *Mňágy Happy-end* a *Knoflíkářů*, rovněž je podepsán jako koproducent pod *Rokem ďábla*). Za polskou stranu se **koproducentkou** stala **Karolina Ochab**. Ve štábu se na natáčení sešlo 60% Čechů a 40% Poláků. Zajímavostí je, že na „place“ byli v technických profesích zastoupeni Poláci, kteří měli zkušenost s natáčením pro slavného režiséra Romana Polanského.

Více informací o filmu a fotografie v tiskové kvalitě najdete na:
www.karamazovi.cz

Kontakty:

Mgr. Alice Aronová, Ph.D.

Mobil: 603 339 144

E-mail: alice.aronova@centrum.cz

Bontonfilm, a. s.

Petr Slavík

Nádražní 23/344, Praha 5

Tel.: 257 415 302

Mobil: 604 419 042

E-mail: petr.slavik@bontonfilm.cz

Cinemart

Ivana Košuličová

Telefon: 221 105 242

Mobil: 737 814 267

E-mail: kosulicova@cinemart.cz

www.cinemart.cz